

2017

OPERA

TIDSKRIFTEN

Nya Operan i

ATEN

*Donizetti-
festivalen*

i Bergamo

no. 1 2017
pris 115 kr

763-1

OPERA

MUSIK *Leoš Janáček*
TEXT *Leoš Janáček*
DIRIGENT *Lawrence Renes*
REGI *Annilese Miskimmon*
I ROLLERNA *Malin Byström,*
Andrea Carè, Lena Nordin,
Jesper Taube, Marianne Eklöf

*När VÅREN kommer smälter isen och
en fruktansvärd HEMLIGHET avslöjas...*

JENŮŮFA

PREMIÄR 18 mars

Stolta partners till Kungliga Operan
KPMG MasterCard
Samarbetspartner
Savana Wallenius Lines

INNEHÅLL

FESTIVAL

12 Rapport från Donizettifestivalen i Bergamo.

REPORTAGE

16 Nya operahuset i Aten. Ingvar von Malmborg presenterar Kallithea, som inrymmer både ett operahus och ett nationalbibliotek. Ansvariga för arkitekturen är Renzo Piano Building Workshop Projects, vars frontfigur är den italienske mästarkitekten Renzo Piano. Dessutom intervjuas Atenoperans chef Myron Michailidis.

AKTUELLT

22 Vad har hänt med Göteborgsoperans tillbyggnad? OPERA bad operahusets programchef Mats Andersson om en uppdatering.

SPELÅRET 2017–18

72 Opéra National de Paris.

ALLTID I OPERA

5 LEDARE

6 NOTISER

24 **FÖRESTÄLLNINGAR** Kungliga Operan x 2, Göteborgsoperan x 2, Malmö Opera x 2, Det Kongelige Teater (Köpenhamn), Aalto-Musiktheater (Essen), Deutsche Oper Berlin och Hamburgische Staatsoper x 2.

56 **IN MEMORIAM** Georges Prêtre, Roberta Peters, Esaias Tewelde-Berhan och Rosemarie Lang.

60 **NYTT PÅ CD** Ann Hallenberg, Camilla Tilling, Regula Mühlemann, Don Giovanni, Dinorah, Valkyrian, Bruden från Messina och Karl-Magnus Fredriksson.

70 **NYTT PÅ DVD** Crispino e la compare och The Rape of Lucretia.

76 **KALENDER**

78 **DIE SCHWEIGSAME FRAU**

Fr. v.: Ingrid Tobiasson. Foto: Festspelen i Piteå.
Eva Mei i Rosmonda d'Inghilterra. Foto: Gianfranco Rota.
Interiör Operan i Aten. Foto: Stefanos.
Scen ur Fedora, Kungliga Operan. Foto: Markus Gårder.
Katarina Karnéus som Klytaimnestra i Elektra, Göteborgsoperan.
Foto: Mats Bäcker.
Daniel Johansson som Lohengrin, Essen. Foto: Forsters.
Scen ur Glada änkan, Kungliga Operan. Foto: Markus Gårder.
Omslagsbild: Maria Streiffert som Blomstergumman i Snödrottningen på Malmö Opera. Foto: Malin Arnesson.

Trieste

OPERARESOR AV HÖG KLASS

OPERA & KULTUR I VENEDIG & TRIESTE

VÄLKOMMEN PÅ EN STRÅLANDE VÅRRESA till Lagunens Italien med kompositörerna Donizetti och Bellini som musikaliskt sällskap! Sagostaden Venedig i sköna maj bjuder på "Lucia di Lammermoor" på Teatro La Fenice och okända Trieste vid havet ger oss slott, praktfulla torg, kyrkor och Bellinis mästerverk "La Sonnambula" på Teatro Verdi! Förutom föreställningarna så väntar många upplevelser i form av kultur, gastronomi och vacker natur i Italien. Vår omtyckta och välkända ciceron är KI MÅNSSON, bosatt i landet sedan 70-talet.

2/5 • 5 DAGAR

OPERA I BRATISLAVA MED WIEN

SLOVAKIEN. ÄVEN KALLAD SKÖNHETEN VID DONAU, blev år 1993 en självständig nation och Bratislava håller snabbt på att bli en "innestad" i Europa. Här finns två förnåma operahus, det äldre i stramt utsmyckad nyrenässans samt det yngre som är modernt, luftigt och upplagt för den mest utrymmeskrävande operakonst. På den äldre operan njuter vi av Puccinis "Il Trittico" och på den nya ser vi Verdis "Rigoletto", regisserad av Martin Schüller, under musikalisk ledning av Friedrich Haider. Ciceron är svensktalande Denisa Vitekova.

21/4 • 4 DAGAR

OPERA I LJUBLJANA & MARIBOR

ETT MUSIKALISKT ÄVENTYR som flörtar med spännande historia, en rik kultur och vacker natur i en av Europas minsta huvudstäder, Ljubljana, och kulturstaden Maribor. På operahuset i Sloveniens charmanta huvudstad Ljubljana njuter vi av Beethovens enda opera "Fidelio". Maribor är en av de forntast växande städerna i Slovenien och utsågs 2012 till Europas kulturhuvudstad och här följer vi rikemanshustrun Katerina i Sjostakovich's "Lady Macbeth from the Mtsensk District". Ciceron är svensktalande IRENA VRETENAR.

29/5 • 6 DAGAR

Många fler resor på
WWW.FAVORITRESOR.SE
Tel 08-660 18 00

FAVORIT
RESOR FÖR SJÄLEN

FLER RESOR:

- Opera & musik i Lissabon | 31/3
- Opera i Helsingfors | 20/4
- Opera & konsert i Oslo | 13/5
- Opera & gastronomi i Paris | 29/5
- Operafestival i Riga | 8/6

Åtstramning

Strax före jul 2016 fick Tidskriften OPERA ett nedslående och svårhanterat besked från Kulturrådet om att vårt produktionsstöd för 2017 sänkts med 75 000 kronor, vilket motsvarar en nerskärning på 30%. Tidskrifter inom scenkonstområdet och konstmusiken fick sänkningar på totalt 175 000 kronor. Den totala potten för tidskrifter var 20,5 miljoner. Detta sker mot bakgrunden att OPERA sedan två år tillbaka har utvecklat en ny grafisk form med nytt format för att öka läsbarheten och vara mer tillgänglig, att vi fått in större aktualitet genom fler artiklar kring t.ex. kommande uppsättningar.

OPERA är ett mycket uppskattat och ansett magasin bland prenumeranter och läsare, yrkesutövare och bland operainstitutionerna såväl i Sverige, Norden som internationellt. Vår ambition är att regelbundet försöka följa det svenska och internationella operalivet genom recensioner, intervjuer och presentationer av olika operahus. De senaste åren har vi också återkommande följt svenska artister utomlands.

För att nu kunna driva verksamheten vidare på den nivå som vi har lovat våra prenumeranter och annonsörer, behövs ekonomiska bidrag från vänner och prenumeranter av OPERA. Några bidragsgivare har redan – sedan det trista besked från Kulturrådet kom – stött oss ekonomiskt, vilket innebär att årets fem utgåvor är säkrade. Men mer stöd behövs, se sidan 10, där du kan bli mecenat och stödja vår verksamhet. Vi är också tacksamma om våra trogna prenumeranter vill värva nya abonnenter, se sidan 68.

Tidigare ansåg Kulturrådet att OPERA tillhörde stommen, en av de tio främsta tidskrifterna, som fick produktionsstöd. Nu frågade jag handläggaren på KUR vilka kriterier som vi inte uppfyller längre. Jo, referensgruppen tycker att vi har en omotiverad skev könsfördelning bland våra skribenter. Personligen tycker jag att man ska bli förvarnad så att man kan rätta till problemet, något vi också kommer att göra. OPERA har förmodligen en betydligt längre framförhållning än många andra tidskrifter. När beslutet kom hade vår annonsförsäljare sålt in stora delar av annonsbudgeten för i år, vilket gör att vi inte kan gå ner på färre nummer eftersom det skulle minska annonsintäkterna.

Jag har under många år funderat på hur sammansättningen i referensgruppen för kulturtidskrifter ser ut. Det är en överrepresentation av litteratur- och bildmänniskor samt bibliotekarier. Där finns inte en enda person som kommer från scenkonstområdet. Dessutom har personerna i referensgruppen genom åren blivit mer anonyma. En tidigare ordförande var t.ex. Gunilla Kindstrand, andra ledamöter har varit Arne Ruth, Henrik Berggren och Maarja Talgre – alla kända och väl förankrade i svenskt kulturliv.

Vi är tacksamma om ni läsare vill stödja vår verksamhet ...

SÖREN TRANBERG
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Sören Tranberg

Adress Tidskriften OPERA,
Lindvallsplan 10, 117 36 Stockholm.
Tel 0709-67 58 63.
st@tidskriftenopera.nu
www.tidskriftenopera.se

Redaktion Yehya Alazem,
Erik Graune, Henry Larsson,
Ingvar von Malmberg,
Sören Tranberg, Claes Wahlin

Skribenter och medarbetare i numret
Yehya Alazem, Lennart Bromander,
Erik Graune, Henry Larsson, Ingvar von
Malmberg, Sören Tranberg, Claes Wahlin

Korrektur Hans L Beeck

Styrelse
Annica Sandh (ordförande),
Hans L Beeck, Catharina Lyckeberg
Heimbürger, Arne Svahn, Sören Tranberg,
Matilda Paulsson (suppleant)

Prenumeration
Titeldata, kundtjänst: 0770-457 120
Online kundtjänst: opera.prenservice.se
Årsprenumeration 475:- inkl. moms [5 nr]
Tvåårsprenumeration 860:- inkl. moms [10 nr]
Utlandsprenumeration: SEK 560 [5 nr]
och SEK 1060 [10 nr]. Porto tillkommer.
ISSN: 1651-3770

Projektledning Falck & Co
Art director Ancki Andersson
Grafisk formgivning Helén Kvarnlöf

Annons
Alex Simonsson, Swartling & Bergström
Media, Tysta Gatan 8, 115 20 Stockholm
Tel 08-545 160 63. alex@sb-media.se
www.sb-media.se

Tryck Trydells, Laholm, 2017

*Tidskriften OPERA erhåller
bidrag från Statens kulturråd.*

Sören Tranberg. Foto: Anna-Lena Ablström.

Katarina Karnéus har tilldelats Sten A Olssons stipendium

1 För sin sång, gestaltning och absoluta scennärvaro tilldelas **Katarina Karnéus** stipendium för 2016 från Sten A Olssons Stiftelse för Forskning och Kultur på 150 000 kronor.

”En röst som berör” är ett omdöme som ofta hörs i samband med mezzosopranen Katarina Karnéus framträdanden, vare sig det handlar om opera eller romanser. ”Karnéus äger en unik förmåga till gestaltning av sina många och varierande karaktärer på scenen. Med stor nyfikenhet och djärighet söker hon ständigt efter rollens innersta väsen, för att finna det dubbelbottnade i varje rollkaraktär och hitta den magiska förbindelsen mellan känsla och sång. Det har inte minst publiken på Göteborgsoperan kunnat konstatera i bland annat Arnold Schönbergs *Erwartung*, Hans Gefors *Notorious* eller i Ambroise Thomas *Hamlet*, där Karnéus rolltolkningar försatt publiken i ett lyckorus.”

NOTISER

Ingela Brimberg får Richard Brodinstitendiet

Richard Brodinstitendiet, som förvaltas av OperaVännernas styrelse **2** och är i år på 70 000 kronor, har tilldelats sopranen **Ingela Brimberg**. Enligt statuten ska stipendiet gå till en sångare som kommit en bit på sin karriär och det ska användas efter stipendiatens egna önskemål.

I höstas var sångerskan aktuell som Elettra i *Idomeneo* på Göteborgsoperan, därefter följde Senta i *Den flygande holländaren* på Teatro Real i Madrid. Brimberg gör titelrollen i Richard Strauss *Elektra* i Kassel (18/2–26/6, nio föreställningar), en roll som hon sjungit utomhus i Umeå 2014. I Kassel dirigeras uppsättningen av operahusets chefsdirigent **Patrik Ringborg**. För Brimberg väntar också debut på Deutsche Oper i Berlin i en nyuppsättning av *Den flygande holländaren* den 7 maj, där hon sjunger sin glansroll Senta.

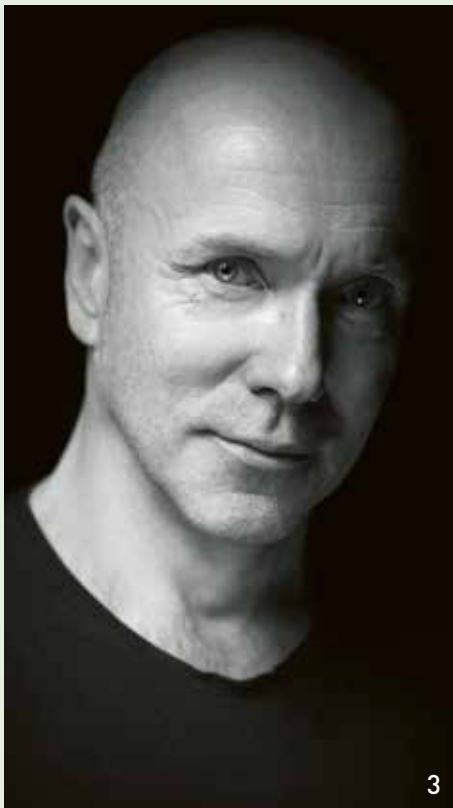
Sufflöser får dela på stipendium

OperaVännernas stipendium har i år tilldelats sufflöserna vid Kungliga Operan i Stockholm **Liselott Asplund**, **Anna Linden**, **Sofia Tchotoulidi** och **Lise Frank**. De får dela på prissumman 60 000 kronor.

John Erik Eleby och Magnus Roosmann får Gunn Wållgren-stipendiet 2016

3 Basbarytonen **John Erik Eleby** är utbildad vid Kungliga Musikhögskolan och Operahögskolan i Stockholm. Han anställdes vid Kungliga Operan år 2000. Där har han bl.a. sjungit roller som Storinkvisitorn i *Don Carlos*, Sarastro i *Trollflöjten*, Sparafucile i *Rigoletto*, Escamillo i *Carmen*, Dulcamara i *Kärleksdrycken*, titelrollen i *Don Pasquale*, Dr Bartolo i *Barberaren i Sevilla*, Colline i *La Bohème*, La Roche i *Capriccio* och Klingsor i *Parsifal*. Han har medverkat vid uruppföranden av Carl Unander-Scharins operor *Hummelhonung* och *Loranga*, *Masarin* och *Dartanjang* och förra säsongen kreerade han Kreon vid uruppförandet av Daniel Börtz' *Medea*.

På Dramaten går priset till **Magnus Roosmann**. Han tillhör teaterns fasta ensemble och är just nu aktuell i **Runar Hodnes** uppsättning av *Fäder och söner* på Lilla scenen. På Dramaten har han under senare år medverkat i bland annat *Kasimir* och *Karoline*, *Döden i Thebe*, *Flicka i gul regnjacka*, *Woyzeck* och *Fåglarna*. 2012 regisserade han *Flicka i frack*. Han har gjort flera uppmärksammade roller på film och tv.

3

4

5

Stipendierna ur Gunn Wållgrens minnesfond utdelas gemensamt av Kungliga Dramatiska Teatern, Kungliga Operan och Kungliga Musikaliska Akademien till konstnärligt förtjänta dramatiska och lyriska artister. Årets stipendier uppgår till vardera 35 000 kronor.

Från ABBA The Museum till Kungliga Operan

4 Catarina Falkenhav blir ny marknads- och försäljningschef på Kungliga Operan. Hon kommer också att ingå i teaterns ledningsgrupp. Falkenhav kommer närmast från ABBA The Museum, som hon var med om att bygga upp och sätta på kartan både nationellt och internationellt. Hon har de senaste 20 åren haft chefsbefattningar inom kommunikation och försäljning.

Före ABBA-museet har Falkenhav haft olika chefsbefattningar på bl.a. varumärkesbyrån Identity Works och tv-produktionsbolaget Jarowskij. Samtliga tjänster med fokus på utveckling, varumärke och försäljning. 2015 utsågs hon till Årets marknadschef av Sveriges Marknadsförbund. Juryns motivering löd bland annat så här: "Tydlig, entusiasmerande, kreativ och med en klockren känsla för de bästa idéerna."

Alexander Vedernikov ny chefsdirigent för Det Kongelige Kapel

5 Ryssen Alexander Vedernikov är utbildad vid Musikkonservatoriet i Moskva. Numera är han en mycket efterfrågad gästdirigent vid flera ledande orkestrar. Han samarbetar regelbundet med Orchestre de Paris, BBC Symphony Orchestra, Bayerischer Rundfunk, Staatskapelle Dresden, Montreal Symphony Orchestra etc. Vedernikov har sedan 2009 varit chefsdirigent för Odense Symfoniorkester. Under åren 2001–09 var han musikchef och chefsdirigent vid Bolsjojteatern i Moskva. Häromåret dirigerade han en nyuppsättning av Verdis *Otello* på Kungliga Operan i Stockholm.

På Köpenhamnsoperan har Vedernikov med stor framgång dirigerat både *Lady Macbeth från Mtsensk* och *Lohengrin*. Redan den här

säsongen dirigerar han en operauppsättning och en konsert. Från och med säsongen 2018–19 kommer han att leda två operauppsättningar och två konserter per säsong.

Wilde-komedi blir opera i Vadstena

I sommar förvandlas Oscar Wildes komedi *The Importance of Being Earnest* till opera på Vadstena slott. Tonsättare är **B Tommy Andersson**, som också dirigerar uppsättningen. Den engelske librettisten och regissören **William Relton** har en stark relation till både Wilde och pjäsen. De unga sångarna (**Sebastian Durán, Hannes Öberg, Richard Hamrin, Francine Vis, Vivianne Holmberg** och **Emma Sventelius**) möter hovsångerskan **Ingrid Tobiasson** i rollen som den imposanta och skräckinjagande Lady Bracknell. Scenograf och kostymkapare är **Marika Feinsilber**, medan **Anna Wemmert** svarar för ljusdesignen.

The Importance of Being Earnest är Vadstena-Akademiens 36:e beställningsverk sedan starten 1964. Uruppförandet äger rum den 21 juli 2017 i Bröllopsalen på Vadstena slott. Operan spelas t.o.m. den 9 augusti. Biljetterna släpps den 1 april.

www.vadstena-akademien.org

6

Così fan tutte på Drottningholm i sommar

Mozartoperan regisseras av **Ivan Alexandre**, medan **Antoine Fontaine** står för scenografi och kostymer. Systrarna Fiordiligi och Dorabella görs av **Ana Maria Labin** (Donna Anna i *Don Giovanni* i fjol) och italienska mezzosopranen **Serena Malfi**. **Robert Gleadow**, som gjorde Leporello i somras och var nominerad till Tidskriften OPERAs pris 2016, sjunger Guglielmo. **Jean-Sébastien Bou**, som gestaltade Don Giovanni, återkommer nu som intrigmakaren Don Alfonso. Ferrando sjungs av tenoren **Anicio Zorzi Giustiniani** och Despina av **Giulia Semenzato**. **Marc Minkowski** dirigerar, och därmed avslutas da Ponte-cykeln på Drottningholm. *Così fan tutte* har premiär den 5 augusti och spelas åtta gånger t.o.m. den 19 augusti.

Dessförinnan gästspelar Drottningholms Slottsteater med *Don Giovanni* på Opéra Royal i Versailles den 21–26 mars. www.dtm.se

Opera på Skäret spelar Madama Butterfly i sommar

Madama Butterfly blir den fjärde Puccinioperan som spelas på Opera på Skäret efter *Tosca* 2008, enaktaren *Manteln* (Il Tabarro) 2009 och *La Bohème* 2010. *Madama Butterfly* spelas tolv gånger mellan den 29 juli och den 27 augusti. Sångare och produktions-team liksom orkester och dirigent tillkännages senare.

www.operapaskaret.se

The Greek Passion i Karlstad

Bohuslav Martinů (1890–1959) opera *The Greek Passion* efter Nikos Kazantzakis roman *Christ Recrucified* får sin Sverige-premiär på Wermland Opera i Karlstad den 14 september. Operan har ett brännande aktuellt tema. Handlingen utspelar sig i en grekisk by där man ska framföra det årliga passionsspelet. De äldste utser vilka som ska spela Kristus och apostlarna. Känslan av fridfullhet störs av en omvälvande händelse när flyktingar från en plundrad och övergiven by kommer till torget och söker asyl. De avisas med vrede och tvingas söka skydd i bergen ...

The Greek Passion fick sin urpremiär postumt på Zürichoperan två år efter tonsättarens död. I Karlstad dirigerar chefsdirigenten vid Wermland Opera **Johannes Gustavsson**, medan **Mira Bartov** regisserar. Rollbesättningen är inte offentliggjord. Uppsättningen spelas tio gånger t.o.m. den 28 oktober.

www.wermlandopera.org

Gluck på Confidencen

Glucks reformopera *Orfeus och Eurydike* spelas på Confidencen i sommar. För regikonceptet och den musikaliska ledningen står **Arnold Östman**, som tillsammans med **Per Arthur Segerström** för tio år sedan började undersöka möjligheterna att återskapa 1700-talets unika operamiljö på barockteatern. Med levande ljus, mask, kostym och tidstypiska instrument är Confidencen unik i Sverige med att erbjuda hur opera inte bara kunde ha låtit utan även kändes på Gustav III:s tid.

Med **Christer Nilssons** scenbild och kostymdesign och mask av **Anna Kjellsdotter** utlovas en dramatiskt visuell uppsättning. Sångarna tillkännages senare. Premiär den 15 juli. Därefter följer 21 föreställningar t.o.m. den 20 augusti. www.confidencen.se

Operasexism, finns den?

10 Operaversionen av **Ebba Witt-Brattströms** skilsmässobok ska ingå i det nystartade projektet *Operasexism, finns den?* som initierats av Vattnäs konsertlada. Som vi tidigare har rapporterat blir Witt-Brattströms skönlitterära debut *Århundradets kärlekskrig* sommaropera på Vattnäs konsertlada i Dalarna. Nu ingår *Kärlekskriget*, med premiär den 6 juli, i projektet *Operasexism, finns den?*, som ska innehålla föreställningar och panelsamtal på tre orter: Vattnäs, Västerås och Stockholm. Projektet genomförs som ett samarbete mellan Vattnäs konsertlada och produktionsbolaget Fal Parsi. Projektet har möjliggjorts genom stöd på 950 000 kronor från Postkodlotteriet. www.konsertladan.com

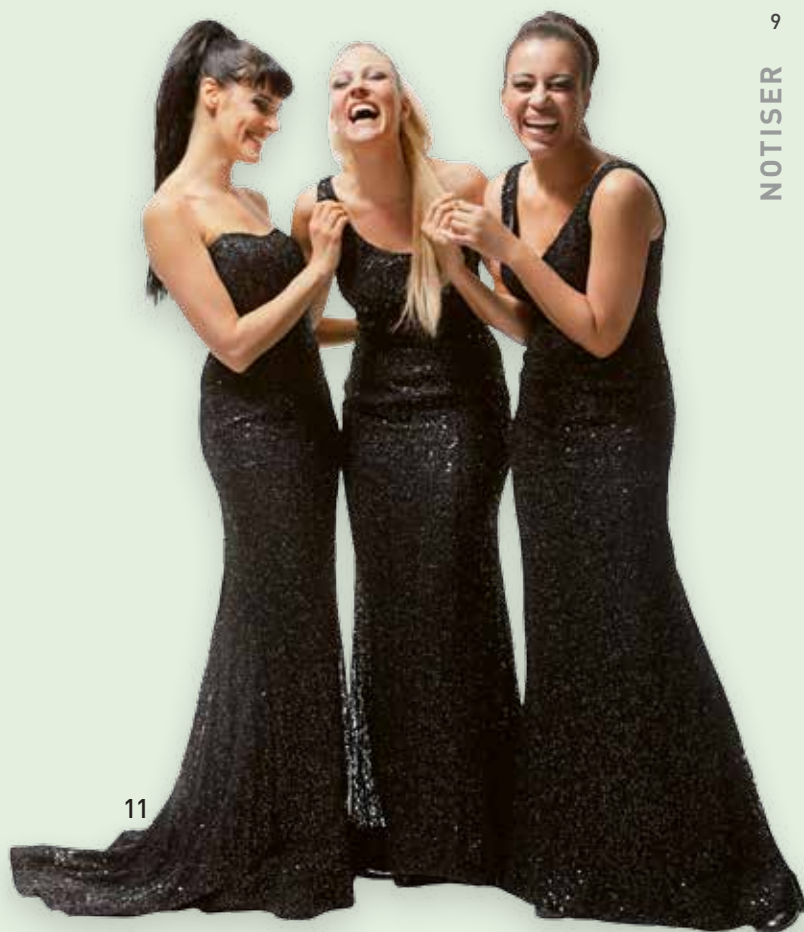

Nya musikutbildningar i Vadstena

I augusti i år startar två nya ettåriga konst- och musikutbildningar, Vadstena Sång- och Pianoakademi – grundår och fördjupningsår i Folkuniversitet Östs regi. Utbildningarna är högskoleförberedande och vänder sig till pianister eller sångare som vill fördjupa sig i den västerländska konstmusiken och i det kammarmusikaliska samarbetet mellan pianist och sångare. Fokus ligger på romansinterpretation.

Målet med de nya utbildningarna är att de till höstterminen 2018 ska slås samman till en längre tvåårig utbildning, vilket blir möjligt om man får statsbidrag. Bakom Vadstena Sång- och Pianoakademi står Folkuniversitet Öst och stiftelsen Vadstena-Akademien. Finansieringen sker med bidrag från bland annat Region Östergötland, Vadstena kommun, Linköpings stift, privata medel och studieavgifter. Utbildningarna har delvis sin grund i Musiklinjen på Vadstena Folkhögskola, som läggs ner i sommar.

www.vadstena-akademien.org

Operatrion Divine firar 10 år!

11 Trion Divine bestående av operasångarna **Gabriella Lambert-Olsson**, **Caroline Gentele** och **Jacqueline Miura** har som mission att sprida opera överallt. Deras debutkonsert ägde rum vid prisutdelningen av Stockholm Water Prize 2007. Sedan dess har de sjungit vid statsbesök i Wien, i opera- och konserthus i Sverige, Indien, Kina och USA samt i de nordiska grannländerna. Divine arrangerade och sjöng också på Nobelbanketten i Blå hallen 2013.

De senaste fem åren har Divine arrangerat välgörenhetskonserten "All Women are Divine" på den internationella kvinnodagen den 8 mars i Hedvig Eleonora kyrka i Stockholm. I år kommer konserten att direktsändas i SR P2 live. www.divineopera.se

Prisad cirkusdirektör

Svenska Teaterkritikers Förenings Teaterpris 2016 tilldelas regissören och cirkusdirektören **Tilde Björfors** och Cirkus Cirkör "som med bultande cirkushjärta spridit hopp, värme och medmänsklighet i en mörk samtid. I *Satyagraha* på Folkoperan väver hon elegant ihop Philip Glass minimalistiska opera och Mahatma Gandhis fredliga budskap med hisnande vacker akrobatik. I Cirkus Cirkörs *Limits* utmanas och ifrågasätts gränser bokstavligen när frågor om flykt och migration möter cirkuspoesi på hög nivå".

Mezzosopranen **Ann Hallenberg** har tilldelats medaljen Litteris et Artibus, som instiftades 1853 av kronprins Carl (XV). Litteris et Artibus betyder "för vitterhet och konst". Medaljen utdelas för framstående konstnärliga insatser inom främst musik, scenisk framställning och litteratur. ■|| Sören Tranberg

1. Katarina Karnéus. Foto: Mats Bäcker. 2. Ingela Brimberg. Foto: Den Jyske Opera. 3. John Erik Eleby. Foto: Kungliga Operan.
4. Catarina Falkenhav. 5. Alexander Vedernikov. Foto: Marco Borggreve. 6. B Tommy Andersson. Foto: Jan-Olav Wedin.
7. Jean-Sébastien Bou. Foto: Mats Bäcker. 8. Bohuslav Martinů. 9. Confidencens scenrum. 10. Medverkande i Kärlekskriget: Paula af Malmborg Ward, Mathias Clason, Anna Larsson, Ebba Witt-Brattström, Lars Arvidson, Amelia Jakobsson, Niklas Hjulström och Göran Eliasson. Foto: Jimmy Svensson.
11. Divine: Caroline Gentele, Gabriella Lambert-Olsson och Jacqueline Miura. Foto: Marica Rosengård.

STÖD UTVECKLINGEN AV TIDSKRIFTEN OPERA – bli mecenat!

Tidskriften OPERA söker stödjande vänner. OPERA vill fortsätta att utvecklas i takt med sin tids förändringar, men också med att förstärka sin digitala profil. Vi vill utveckla det redaktionella innehållet och utöka bevakningen av både den svenska och den internationella operascenen. Detta kräver resurser.

Vi vet att vi redan har många vänner i operavärlden. Du kan nu vara med och stärka OPERAs framtida utveckling genom att bli mecenat. Här är några alternativ:

Mecenat Diamant

Stöd OPERA med 5 000 kronor eller mer per år och du får:

- ◆ En årsprenumeration på OPERA (fem nummer).
- ◆ VIP-inbjudan för två personer till mottagning i samband med utdelning av Operapriset.
- ◆ Inbjudan till våra pressreleaser i Stockholm, fyra-fem gånger per år. Vi bjuder på ett glas vin och tilltugg, liksom möjlighet att träffa operasångare och andra operaintresserade.
- ◆ Tre extranummer av OPERA vid varje utgivningstillfälle – få fler att ta del av vår tidning och bli prenumeranter!
- ◆ Diamantdiplom som visar att du stödjer OPERA.
- ◆ Privatpersoner eller företag som stödjer med mer än 10 000 kronor kommer att publiceras med namn i tidningen och på hemsidan i slutet av året (går givetvis att avböja).

Mecenat Guld

Stöd Tidskriften Opera med 2 500 kronor per år och du får:

- ◆ En årsprenumeration på OPERA (fem nummer).
- ◆ Inbjudan till våra pressreleaser, fyra-fem gånger per år. Vi bjuder på ett glas vin och tilltugg, liksom möjlighet att träffa operasångare och andra operaintresserade.
- ◆ Gulddiplom som visar att du stödjer OPERA.

För att bli mecenat – gör så här:

Betala till bankgiro: 5701-7857 och märk inbetalningen med Mecenatskap.

Har du inte möjlighet att bli mecenat stödjer du oss genom att bli prenumerant. Vi har en trogen läsekrets, men vi vill utöka antalet prenumeranter.

Årsprenumeration: 475 kr.

Tvåårsprenumeration: 860 kr.

För prenumerations hör av dig till

Titeldatas kundtjänst: 0770-457 120

eller opera.prenservice.se

Arenan i Verona

KulturResor

SVENSKA KULTURRESOR AB

Utresor från Stockholm, Göteborg,
Köpenhamn, Oslo och Helsingfors

Påskprocession i Leon, Spanien

NYÅRSFIRANDE I WIEN 2017-18!

Reguljärflyg/buss: 28/12 2017-2/1 2018 **Bokning öppen!**

Wienerphilharmonikernas Nyårskonsert i Gyllene Salen på Musikverein!
Årets dirigent - Riccardo Muti.

Kejsarbalen - "Le Grand Bal" på slottet Hofburg.

Läderlappen på Staatsoper och My Fair Lady på Volksoper.

Spanska Ridskolan - Grinzing - Wienerwald - Mayerling.

Stadsrundtur med buss! Besök på Schönbrunn slott.

Svenskspråkig lokalguide! Svensk och tyskspråkig färdledning!

MÖT VÅREN I LISSABON 2017

Reguljärflyg/buss: 1-5/4 2017

Historisk sjöfartsstad! Konstnärlig arkitektur! Opera! Konserthus.

Fantastiska museer - Museu Calouste Gulbenkian, Centro de Arte Moderna, Museu de Arte Antiga, Fundacao Viera da Silva, Kakelmuséet National de Azuleo Barrio Alto, Belém och Baixa

Guidade promenader och spårvagnsresor i färgstarka miljöer.

Sierra de Sintra - bussutflykt till Sintra och Cabo da Roca

Kultursightseeing! 4 stjärnigt hotell i absoluta centrum. Utsökta måltider!

Till Santiago de Compostela i Spanien "I PILGRIMERNAS FOTSPÅR" 2017

Reguljärflyg/buss: 10-18/4 2017 **BOKNING PÅGÅR**

Bilbao - Pilgrimstrappa och Guggenheim museum

Logrono - huvudorten i vindstriktet Rioja och mötesplats för flera stora pilgrimsvägar

Burgos och Leon - påskprocessioner. Astorga - Gaudis biskopsplats

Castrojeriz - Pilgrimsbyn, en gång i tiden med sju pilgrimskyrkor

Ponferrada - enorm tempelriddarborg. Foncebadon - Cruce de Hierro

Santiago de Compostela - Europas Kulturhuvudstad 2016 och

slutmålet med mäktig pilgrimskatedral

Kultursightseeing med licensierade engelskspråkiga lokalguider.

Svensk- och spanskspråkig färdledning under hela resan.

HOLLÄNSK KONSTSAFARI 2017

Reguljärflyg/buss: 25-29/4 2017

KONSTUPPLEVELSER

Amsterdam - Rijksmuseum, Van Gogh Museum, Stedelijk Museum

Arkitekturpärlor från Hollands guldålder - Stor kanalrundtur

Amstelveen - COBRA Museum. Haarlem - Frans Halsmuseum

Leiden - Museum de Lakenhal. Arnhem/Otterlo - Kröller-Müller Museum

Den Haag - Mauritshuis Museum, Gemeentemuseum.

Svensk-/engelskspråkiga, licensierade konstguider.

4-stjärnigt boende i Amsterdams absoluta centrum

Svenskspråkig färdledning från Svenska Kulturrezor

KONST I HELSINGFORS OCH OPERA I SAVONLINNA 2017

Reguljärflyg/buss: 19-23/7 2017

Programmet har i år efter många önskemål, utökats med en heldag i Helsingfors för att ge möjlighet till besök på flera av stadens kända konstmuseer.

Helsingfors: centralt 4-stjärnigt hotell. Gourmetmiddag på Restaurang Kappeli.

Stor stadsrundtur med licensierad kulturguide.

Savonlinna: Naturvänligt 4-stjärnigt hotell med badstrand vid insjö i Kerimäki.

Bussrundtur till fästningen Olofsborg, Kerimäki kyrka, Punka-Harjusäsen.

Båtkryssning på sjön Saimen med lätt lunch. Borgå med Runebergs Museum.

KONSTUPPLEVELSER I HELSINGFORS

Ateneum Art Museum, Amos Andersson Art Museum,

EMMA - Esbo Museum of Modern Art och KIASMA - Museum of Contemporary Art

Ateljébesök hos konstnären Johanna Oras

OPERAUPPLEVELSER PÅ OLOFSBORG

21/7 "Enleveringen ur Seraljen" av W A Mozart och 22/7 "Rigoletto" av G Verdi

RIGAS OPERAFESTIVAL 2017

Reguljärflyg/buss: 8-11/6 2017

RIGA - Dramatisk historia, unik Jugendarkitektur och mångårig musikkultur.

Elegant operahus, internationellt uppmärksammade operaföreställningar

Storslagna operaföreställningar av

8/6: "Faust" av C Gounod, 9/6: "Eugene Onegin" av P Tjajkovskij och

10/6: "Tannhäuser" av R Wagner

Kultursightseeing med vår svenskspråkiga specialguide under hela resan.

Vi besöker Art Nouveau Muséet i Riga vid vår konstutflykt "Riga Jugend",

nyöppnade Moderna muséet och utflykt till barockslottet i Rundale

och sommarstaden Jurmala. Förmåligt boende på Wellton Riga Hotel & Spa

med mycket centralt läge, gångavstånd till operabyggnaden.

Bufféfrukost och måltider på hotellet och "spännande"

restauranger i centrum. Svenskspråkig färdledning.

OPERARESA TILL LONDON

Reguljärflyg/buss: 12-15/7 2017

Glyndebourne Festivalen 2017

13/7 Don Pasquale av G. Donizetti

Royal Opera House London - Covent Garden

14/7 Turandot av G. Puccini

Utmärkta biljetter. Reguljärflyg med SAS. Centralt belägna Strand Palace Hotel.

Kultursightseeing! Stadsrundtur med buss och svenskspråkig lokalguide.

OPERAFESTIVALEN I VERONA 2017 KONST I RAVENNA OCH "LA FENICE"-OPERAN I VENEDIG

Reguljärflyg/ båt: 26-31/8 2017

Verona - Romarstad med magnifik arena, Medeltidsfästningen

Castelvecchio och historisk skådeplats för bl a familjen della Scala

Ravenna - Mosaikernas stad! Dante Alighieros stad!

Venedig - kanalernas, kyrkornas, musikens stad

OPEROR - tre Verdioperor

På Arena di Verona 26/8: "Nabucco" av G Verdi, 27/8: "AIDA" av G Verdi

På La Fenice-Operan i Venedig 29/8: "La Traviata" av G Verdi

Kultursightseeing i Verona, Ravenna och Venedig.

Hotell i absoluta centrum. Svensk- och italienskspråkig färdledning.

VERDIFESTIVALEN I PARMA, 2017 Italien

Reguljärflyg/buss: 4-9/10 2017

I Verdis Fotspår - en Musik- och Kulturreza, fylld av spännande operahistoria under årets operafestivalmed 2 operaföreställningar:

"La Traviata" på Teatro Verdi Busseto och "Falstaff" på

Teatro Regio di Parma i Parma. I Modena besöker vi Teatro Pavarotti

och nyöppnade Casa Museo Luciano Pavarotti och i Sabbioneta ser vi den intressanta 1500-tals teatern.

Vi besöker också Mantova med unika operabyggnaden Teatro Bibiena

från 1700-talet och furstepalatset, Palazzo Ducale, där handlingen i

"Rigoletto" utspelades. I Cremona, där vi bor sista dygnet, ser vi på

violintillverkning och Museo Stradivariano.

Vår resa i Verdis hembygd omfattar besök och upplevelser

på kända platser och miljöer i Verdis liv.

Under vår gastronomiska utflykt har vi egen buss då vi skall se

på tillverkningen av den världsberömda skinkan, osten och vinet.

I Parma bor vi på Hotell Toscanini och i Busseto på Hotell

"I Due Foscari."

Kultursightseeing! Musikinformatör!

Gastronomisk utflykt! Svensk- och italienskspråkig färdledning!

Svenska Kulturrezor AB

Davidshallsg 21, Box 17554, 200 10 Malmö Tel 040-10 35 70, 0735-33 41 34, Fax 040-30 33 45

www.kulturrezor.se info@kulturrezor.se

FESTIVALER
2016

Om man försökte sig på att ringa in den mest representativa operasituationen, skulle antagligen den i slutet döende hjältinnan framstå som den mest typiska för genren, självaste inbegreppet av operakonsten. Dramatiska och känslofyllda hjältinnedödar tillhör ju operans oundgängliga standardmotiv. Kvinnor som blir knivmördade (Carmen, Gilda, Leonora i *Ödets makt*), giftmördade, eller självmedicinerade (än en gång Leonora, denna gång i *Trubaduren* eller den för Stockholmspubliken aktuella Fedora som ur sitt rysk-ortodoxa kors förser sin tekopp med gift), kvinnor som sticker kniven i sig av sviken kärlek (*Butterfly*) eller lungsjuka (*Violetta*, *Mimi*).

Alla varianter finns i **Gaetano Donizettis** sjuttioal operor, men i *Rosmonda d'Inghilterra* till libretto av **Felice Romani** kan man finna en variant som, förutom Medea, är mycket sällsynt bland operans alla döende och mördade kvinnor – hjältinnemord förorsakad av en annan kvinna. I *Rosmonda* har vi, som nästan alltid i den italienska 1800-talsmelodramen, en historisk miljö med dramatiskt romantiserade men ändå historiskt verifierbara rollgestalter.

av italiensk operas sista byxroller), som här blir ett villigt medel för den intrigerande drottningen. För att behålla sin position uppsöker drottningen Rosmonda och knivdödar henne för öppen ridå.

Alltså en typiskt högexpressiv Donizettistory full av överdrifter, våldsamheter och brutalitet – och förvånansvärt nutida. Här blir den av det brutala manssamhället trängda och oskyldiga hjältinnan brutalt dödad av en annan kvinna.

Och detta inte i första hand av traditionellt operamässiga orsaker som passion, rivalitet och svart-sjuka utan av politiska skäl –

Donizetti

Rosmonda d'Inghilterra är visserligen en i raden av den snabbskrivande Donizettis produkter. Men som alltid håller han här en hög genomsnittskvalitet, faller sällan ner i trött banalitet utan matar hela tiden lyssnaren med nytt infallsrikt material som aldrig förlorar i spänning.

Handlingen utspelar sig i England på 1100-talet och Rosmonda, dotter till Clifford, kungens förtrogne, hålls gömd av kung Henrik II, som älskar henne. Hon besvarar kärleken utan att veta att hennes tillbedjare är den engelske kungen. Kungens gemål Leonora, ingen mindre än den sedermera legendariska drottningen Eleonora av Akvitanien, får reda på detta och anar här en komplott som hotar hennes position som Englands drottning, vilket inte är obefogat. Kungen är fast besluten att skilja sig för att kunna äkta Rosmonda. När hon får reda på vem hennes älskade är går hon med på faderns beslut som – för att rädda sin dotters heder – vill tvinga henne till äktenskap med den djupt förälskade pagen Arturo (för övrigt en

en intrigkonstellation som äger få motsvarigheter på operascenen. *Rosmonda* är ett av många exempel på att Donizetti antagligen är den mest radikale och mångfacetterade av kvinnoskildrare – och då inte bara på operascenen utan överhuvudtaget på scenen.

Rosmonda d'Inghilterra kom snart att försvinna från repertoaren men Rosmondas entréaria fick ändå ett självständigt liv. Sångerskan vid urpremiären i Florens 1834, Fanny Tacchinardi-Persiani, kom året därpå att skapa titelrollen i *Lucia di Lammermoor*. Av någon anledning var hon inte nöjd med Lucias entréaria och ersatte originalarian med motsvarigheten ur *Rosmonda*. I versionen med Rosmondaarian kommer sedan *Lucia di Lammermoor* med sin växande framgång att framföras. Den trycktes som standard i flera utgåvor och exekverades av dåtidens sopranikoner. Jenny Lind sjöng antagligen aldrig Lucia med den för operan avsedda arian. Donizetti sanktionerade själv bytet. När han reviderade Lucia till den franska versionen av Lucia behöll han arian ur *Rosmonda* försedd med fransk text. I en av världslitteraturens mest kända skildringar av en operaföreställning, när Emma Bovary hör *Lucie de Lammermoor* på operan i Rouen, är det arian från *Rosmonda* hon hörde.

I Bergamo eldade **Sebastiano Rolli** på Orchestra Donizetti Opera med frenesi och profilerad orkesterklang. Det tände till ordentligt i de ledande kvinnogestalernas vokala konfrontationer. **Jessica Pratt** (Rosmonda), som nu är den flitigast använda belcantosopranen på de italienska operascenerna, har en kristallisk, briljant röst med stark genomslagskraft och fenomenal koloratur. Pratt kontrasterar perfekt mot **Eva Mei** – som efter några års bortovaro gör en framgångsrik come back – med en ny svärta och djup som beräknande ränksmidaren Leonora.

Tenoren **Dario Schmunck**, expert på ovanliga Donizettiroller, är vokalt kompetent utan att erbjuda dramatiskt motstånd och **Nicola Ulivieri** gjorde en intensiv och trovärdig baspappa, pendlande mellan kärleksfull omsorg och faderlig vrede. Tyvärr var det endast i musiken som den riktiga dramatiken utvecklades. **Paola Rotas** försök till intressanta scenlösningar stannade allt som oftast i ofullgångna schabloner. **Nicolas Boveys** scenografi, i den arkaiskt stiliserade medeltid som är legio i italienska belcantoupställningar, gav inte mer än en smakfull till intet förpliktigande inramning.

Donizettifestivalen, som varje höst betar sig igenom två av mästarens rikhaltiga alster, har i år fått en ansiktslyftning under namnet Fondazione Donizetti. Det innebär ett utökad program under två veckor med konserter, utställningar, föreläsningar och andra evenemang med anknytning till Bergamos store son. Bland annat har den nyrenoverade 1800-talsteatern Teatro Sociale, Bergamos äldsta teater, som legat oanvänd under många år, fått en raffinerad restaurering i kombination med bevarande av gammal italiensk design och arkitektur.

Här framfördes *Olivo e Pasquale*, en tidig Donizettibuffa, som visade sig vara en riktig komisk pärla. Handlingen är buffastandard, ett ungt förälskat par vars kärlekslycka hotas av den tyranniske fadern. Här är den rudimentära intrigen utarbetad som en borgerlig komedi med två bröder, den gode joviale Pasquale och den misantropiske Olivo, fader till dotter Isabella. Handlingen kryddas med sentimentala inslag. Bland annat måste hjältinnan gå så långt som till ett fingerat självmord för att beveka den tyranniske fadern.

Olivo e Pasquale skrevs för Rom 1827 men reviderades året därpå i Neapel och anpassades till den lokala traditionen med talad neapolitansk dialog. I Bergamo bjöds vi på vital komik mellan de kontrasterande bröderna Olivo (**Bruno Taddia**) och Pasquale (**Filippo Morace**). **Laura Giordano** var en koloratursäker Isabella. Två fräscha lyriska tenorer: **Pietro Adaini** och **Matteo Macchioni** ledda av **Federico Maria Sardelli** och ungdoms-orkestern Accademia Teatro alla Scala kompletterar denna frustande Donizetti. ■|| Erik Graune

1. Dario Schmunck och Eva Mei i *Rosmonda d'Inghilterra*.
2. Scen ur *Olivo e Pasquale*. Foto: Gianfranco Rota.

DONIZETTI: ROSMONDA D'INGHILTERRA

Premiär 25 november 2016.

Dirigent: Sebastiano Rolli

Regi: Paolo Rota

Scenografi och ljus: Nicolas Bovey

Kostym: Massimo Cantani Parrini

Solister: Jessica Pratt, Eva Mei,

Dario Schmunck, Nicola Ulivieri,

Raffaella Lupinacci.

DONIZETTI: OLIVO E PASQUALE

Premiär 28 oktober, besökt föreställning

26 november 2016.

Dirigent: Federico Maria Sardelli

Regi: operAlchemica

[Ugo Giocomazzi, Luigi Di Gangi]

Scenografi och kostym: Sara Sarzi Sartori,

Daniela Bertuzzi e Arianna]

Ljus: Luigi Biondi

Solister: Bruno Taddia, Filippo Morace,

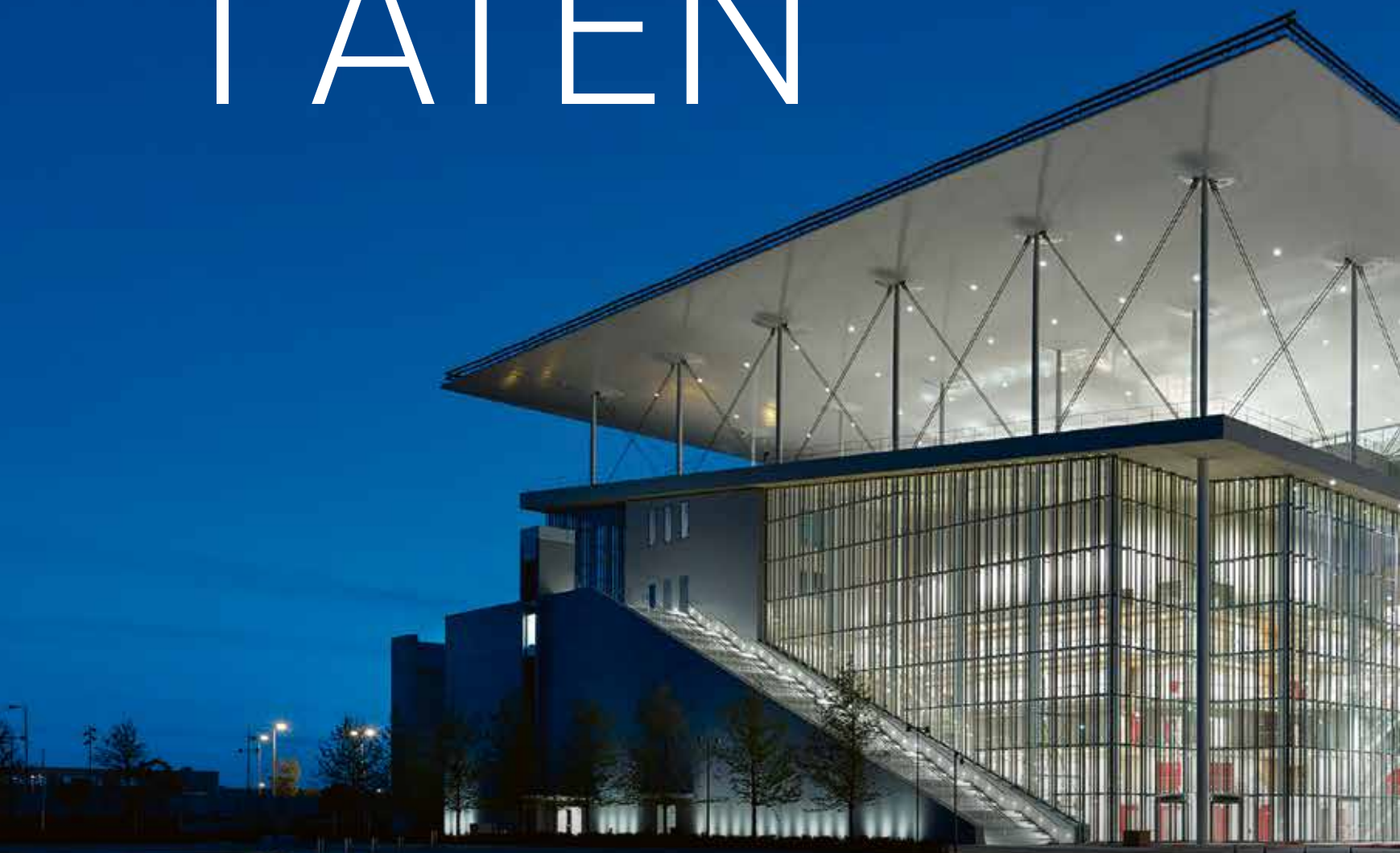
Laura Giordano, Pietro Adaini,

Matteo Macchioni, Edoardo Milletti,

Silvia Beltrami, Giovanni Romeo.

www.donizetti.org

NYA OPERAHUSET I ATEN

Atens nya Opera liknar inget annat som världen har sett. Här ska vi tänka bort de operahus i nybarock och nyrenässans som dominerar Europas storstäder. I stället ska vi tänka Grekland: varm natt, vita stjärnor på en glimrande himmel, doften av pinjer och olivträd, hav och båtar. Med de bilderna på näthinnan ska vi närma oss det nya operahuset i Kallithea som invigs i år.

Kallithea är inte den mest uppenbara platsen för en ny opera-byggnad. En tätbefolkad förstad till Aten – mer exakt till den livliga men slitna hamnstaden Pireus. I staden ligger de idrotts-arenor som uppfördes i samband med olympiaden 2004 och detta var också platsen för den första sommarolympiaden 1896. Kallitheas enda egentliga samröre med musik består i att grekisk blues, rebetiko, en gång uppstod här, skapad av grekisktalande emigranter från Turkiet.

Renzo Piano Building Workshop Projects är ansvariga för arkitekturen. Företagets frontfigur är den 80-åriga italienske mästarkitekten Renzo Piano. Han har ritat många kulturbyggnader, som Centre Pompidou i Paris och Art Institute of Chicago. Komplexet i Kallithea innefattar även ett stilfullt nytt grekiskt nationalbibliotek – utformat i samarbete med British Library – och en designad park på 170 000 kvadratmeter, fylld med olivträd och medelhavsväxter.

Tomten var under OS parkeringsplats och dessförinnan kapp-löpningsbana. Renzo Pianos första insats var därför att skapa en 32 meter hög kulle. Grekland och havet är evigt förbundna, menade han, och besökarna på såväl Operan som biblioteket skulle kunna se den blå Falironbukten, som doldes av motorvägar och fastigheter.

Operahuset är en gåva från Stavros Niarchos Foundation, en stiftelse vars pengar utgått från den stormrike skeppsredaren Stavros Niarchos. Kontakten med havet anspelar därför också på redarfamiljens verksamhet. Totalt har byggkomplexet kostat 5,8 miljarder kronor, vilket gör detta till världens i särklass största privata sponsoråtagande. Projekteringen påbörjades 2008, när Grekland gick in i sin djupa ekonomiska kris, och avsikten har varit att skapa framtidshopp.

De två operascenerna ligger i en egen flygel. Stora scenen går i klassiskt rött, en hästkosalong med 1400 åskådarplatser och fyra rader. Grundtanken har varit att skapa närhet och intimitet även uppifrån raderna. Här finns också en liten experimentscen utan fasta åskådarplatser. Den kan ta upp till 450 åskådare beroende på hur uppsättningarna planeras och kan även användas som amfiteater. Sammantaget blir det ett av världens tekniskt bäst utrustade operahus.

Stiftelsen har inte sparat på något. Till scenlandskapet har de anlitat välkända Theatre Projects i London, en arkitektfirma specialiserad på teaterinteriörer, ansvarig även för Den Norske Opera & Ballett i Oslo och inomhusscenen i operafestivalstaden Glyndebourne.

Den nya Operan smygöppnade redan i juni 2016. Under hösten har ett par mindre evenemang ägt rum och när Europas statsministrar var på ekonomibesök hölls ett av mötena i fastigheten. Men det fullständiga överlämnandet sker först i mars 2017 och driften beräknas vara helt i gång först till sommaren, ungefär när Atenfestivalen börjar på den antika amfiteatern Herodes Atticus Odeion, där Greklands Nationalopera alltid framträder.

Diskussionsämnet i Aten har varit den grekiska statens förmåga att sköta och finansiera den väldiga gåvan. Åsikterna går isär och oron är inte obefogad med tanke på de stora nerskärningarna i de offentliga kulturbudgetarna. Sedan stiftelsen lovat att utföra ett visst framtida underhåll på byggnaden har många – men långtifrån alla – blivit lugnare.

”Om man inte kan sköta sådana saker som en stat, som en nation, då kan vi låsa dörrarna och hoppa i Medelhavet”, sa Andreas Dracopoulos, vice vd för Stavros Niarchos Foundation beskt vid en presskonferens i somras. Detta säger en del om de diskussioner som förts mellan regeringen och stiftelsen.

Över hela byggnaden har Renzo Piano lagt ett tunt tak, två centimeter tjockt och täckt med solpaneler. Sommaren kan vara glödhet i Aten och skugga är en nödvändighet. ❏

Ingvar von Malmberg

Exteriör. Foto: Yiorgis Yerolymbos.

Interiör. Foto: Stefanos.

Inomhusscenen i Glyndebourne. Foto: Richard Davies.

Den Norske Opera & Ballett i Oslo. Foto: Erik Berg.

– Vi ska göra det nya operahuset till ett viktigt internationellt centrum för kultur i Grekland, säger operachefen Myron Michailidis entusiastiskt.

– Viktigt inte bara för kulturen utan också för ekonomin och turismen. Med en vulkan av aktiviteter, flera dagliga aktiviteter!

I oktober 2017 ska det första kompletta operaverket framföras i det nya operahuset i Kallithea. Vad det blir vill Myron Michailidis inte avslöja – mer än att det kommer att bli högtintressant för en internationell publik.

Grekiska kulturministeriet ger ett årligt anslag på 162 miljoner kronor till GNO. Myron Michailidis, som studerade musik vid Universität der Kunste i Berlin för Hans-Martin Rabenstein, ragnar med att få in ytterligare en miljon kronor i sponsorintäkter.

– I Grekland finns ingen tradition av kultursponsring från stora företag, menar han. Fast det här projektet är så speciellt, ett slags återuppståndelse för hela Grekland, att vi ändå är ganska säkra på att pengarna finns där.

Man kommer att spela opera, operetter, balett och musikalerna.

EN VULKAN AV KULTURAKTIVITETER

Grekiska staten måste senast den 28 februari 2017 ha accepterat Stavros Niarchos Foundations gåva, vilket innebär de två fastigheterna med trädgård och all inredning, plus framtida renoveringar. Efter detta kan inflyttningen börja och i sommar lämnar personalen det gamla operahuset på Akadimiasgatan i universitetsområdet i centrala Aten för gott.

Organisationen blir densamma som tidigare. Även verksamheten i de nya lokalerna ska skötas av Grekiska Nationaloperan, GNO, ett självständigt bolag med statlig finansiering. GNO driver även Atens Operastudio och Grekiska Nationaloperans dansskola och ar en av arrangorena av den internationella sommarfestivalen på amfiteatern Herodes Atticus Odeion i Aten. De allra flesta av landets ledande musikpersonligheter har ingått i eller stött GNO.

– På sikt behöver vi mer personal, säger Myron Michailidis. I Kallithea ar huvudscenen större och där finns dessutom en mindre scen. I dag har vi 370 anställda – inräknat en orkester på hundra musiker – men när omställningen är helt klar ragnar vi med att vara 468 anställda.

– Tack vare att akustiken ar så fantastisk i Kallithea behöver vi förmodligen inte fler musiker än i dag, påpekar han. Vi provspelade nyligen ett Mozartverk med bara 25 musiker och det lat alldeles utmärkt.

I det gamla huset spelades aldrig musikalerna, men de ska locka utländska besökare som passerar staden och ge mer publik, ny publik. I och med att hela kostymen blir större blir man också mer beroende av biljettintäkter.

– På den nya scenen finns en fantastisk konstnärlig potential, säger Myron Michailidis och låter alldeles hänförd. Varken Richard Wagner eller Richard Strauss har egentligen spelats i Grekland eftersom vi saknat möjligheter. De får vi alltså nu!

Flyttprocessen har gjort att GNO successivt utökat sin repertoar. I höstas gästspelade man med Wagners *Tristan och Isolde* på konserthuset Megaron, invigt något ar före OS 2004. Stor succé. I Kallithea ska man under 2018 ge *Rhenguldet* i regi av den internationellt verksamme regissören Yannis Kokkos, som är konstnärlig hedersradgivare på GNO.

Vad som händer med huset på Akadimiasgatan ar inte bestämt. Ägare ar National Bank of Greece, som skulle kunna återkräva fastigheten, men enligt grekisk lag får den endast användas till operaverksamhet. Denna lag kan givetvis annulleras – om regeringen anser att landets ekonomi inte klarar att driva två operahus i Aten.

– Vi kämpar för att huset inte ska omvandlas till banklokal eller galleria, avslutar Myron Michailidis. ■■ Ingvar von Malmberg

Foto: Koukis.

MYRON MICHAELIDIS

VAD HAR HÄNT MED GÖTEBORGSOPERANS TILLBYGGNAD?

Skiss från Tengbom Arkitekter

Hösten 2009 presenterade Göteborgsoperans förre vd Peter Hansson och dess dåvarande tekniske chef Mats G. Nyström ett förslag på en tillbyggnad av operahuset på 3 000 m². Deras förslag var en byggnad i tre våningar väster om det nuvarande operahuset, där tre separata utrymmen kunde slås samman till en scen med salong för 550 personer. Tanken var en multifunktionell byggnad med servering, repetitionssalar, hörsal, konferens- och övningslokaler, allt i ett led att utnyttja stora scenens kapacitet. Kostnaden för tillbyggnaden var då beräknad till cirka 130 miljoner kronor. Utbyggnaden var självfinansierad. Beslut fattades av Göteborgsoperans styrelse vid juletid 2009.

VAD HAR HÄNT MED BYGGPLANERNA?

OPERA tog kontakt med Göteborgsoperans programchef, Mats Andersson, som är insatt i ärendet.

– Västra Götalandsregionen godkände projektet 2010 till en kostnad av 170 miljoner kronor. Tanken från Göteborgs stads sida var att GO+ (tillbyggnaden) skulle byggas av staden. Sedan skulle staden hyra ut lokalerna till Göteborgsoperan AB, berättar Mats Andersson.

– Men vad som hände var att kostnaderna skenade i väg. Sedan finns det också en genomgripande detaljplan från 2014 för hela Nordstadsområdet, där Göteborgsoperan ingår. Det innebär bl.a. trafiklösningar och inköp av tomten vid Älvstranden.

Den här detaljplanen möjliggör utförandet av en tillbyggnad av Göteborgsoperan på Packhuskajen. Byggnaden ska vara fristående och kopplas till det befintliga operahuset med en kulvert under mark. Redan här blir det utmaningar eftersom allt måste förstärkas och pålas då marken står på lerbotten. Det är Fastighetskontoret som kommer att vara byggherre och hyra ut till Göteborgsoperan AB.

Nu har projektet legat i karantän i två och ett halvt år. Detaljplanen är färdig och kommunfullmäktige ska anta den. Anledningen att detaljplanen lades i karantän var att totalkostnaden för projektet gått upp till en nivå så hög att de medel som avsatts inte skulle komma att räcka. När kommunfullmäktige antar planen kommer den med största sannolikhet att överklagas och därmed fördröjas cirka nio månader.

– Göteborgsoperan har nu vänt sig till regionpolitikerna och bett dem ta ett nytt

grepp. Och nu väntas de politiska partierna fatta beslut i frågan inom ramen för budgetprocessen i höst inför budgetåret 2018. Då skulle ett beslut kunna äga laga kraft i början av 2018 och byggprojektet kan igångsättas påföljande år. Sannolikt kan då invigningen ske 2021 när staden Göteborg firar sitt 400-årsjubileum.

– Grundtanken ligger kvar, där det nya scenkonsthuset i första hand ska användas för dansproduktioner, mindre musikdramatiska verk och uppsättningar som ska turnera i regionen. Samtidigt som vi skapar utrymme för ytterligare en operaproduktion på stora scenen varje säsong. Vi kommer också kunna hyra ut huvudscenen för konferenser och kongresser.

– Det råder en politisk konsensus i regionen, medan det för Göteborgs stad bara handlar om transferering där notan skickas till regionen. För Göteborgs stad är det enbart ett ekonomiskt upplägg. ■

Sören Tranberg

NY OPERA PÅ VADSTENA SLOTT
PREMIÄR 21 JULI 2017

The Importance of Being Earnest

EFTER EN PJÄS AV OSCAR WILDE
MUSIK/DIRIGENT: B TOMMY ANDERSSON
LIBRETTO/REGI: WILLIAM RELTON

KÖP BILJETT FRÅN DEN 1 APRIL 2017
VADSTENA-AKADEMIEN.ORG

Internationell operaakademi med Operastudion Kapellsberg vid Härnösands folkhögskola och Kashu-do Studios.

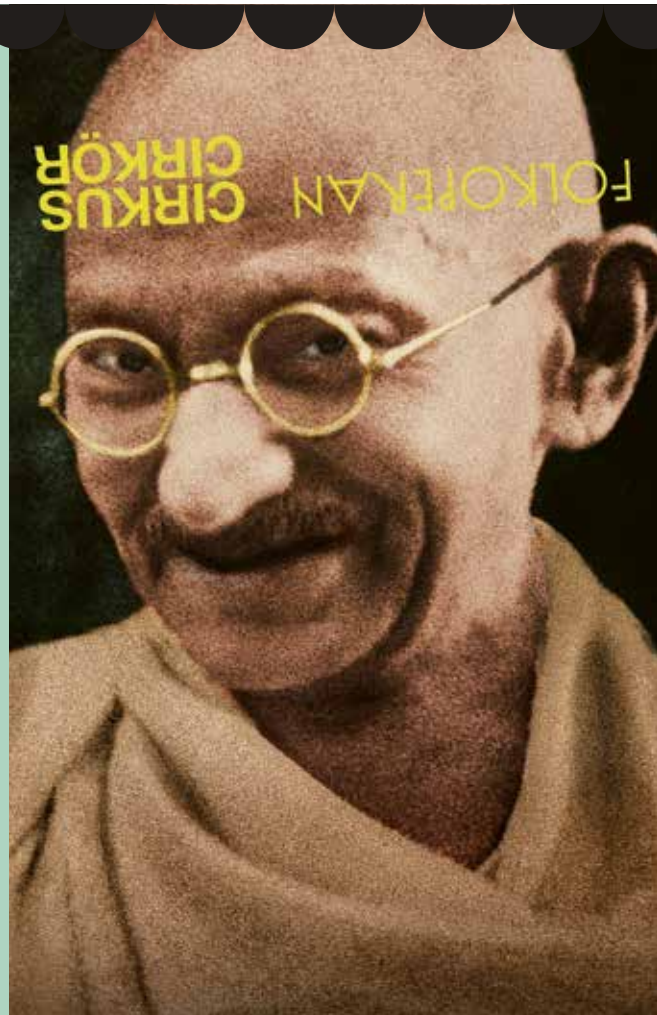
Operafestival i Härnösand och Höga kusten med akademins deltagare och inbjudna artister.

www.hfs.se • www.kashudo.com

HÄRNÖSAND
Höga Kusten

Landstinget
Västernorrland

STORA TEATERN OCH GÖTEBORGS DANS-
OCH TEATERFESTIVAL PRESENTERAR:

SATYAGRAHA

29 APRIL KL 19

30 APRIL KL 16

1 MAJ KL 16

Opera möter nycirkus i Philip Glass hyllade verk om den unge Gandhis liv, i en unik samproduktion mellan Folkoperan och Cirkus Cirkör.

Stora Teatern

STORATEATERN.SE

Asmik Grigorian och Andrea Carè

Fedora

KUNGLIGA OPERAN • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: MATTHIAS HORN

När jag fick höra att Kungliga Operan skulle spela **Umberto Giordanos** sällan framförda *Fedora* undrade jag genast hur man löser problemet med de enorma informativa textmassorna i första akten. Vid genomlysningar av verket slås man inledningsvis av den detaljrika och snåriga intrigen. Det har alltid känts som musiken inte tillåts att ta ett eget utrymme utan i första hand styrs av texten.

När det sedan stod klart att **Christof Loy** skulle regissera steg mina förväntningar genast. Han har visat prov på att lyfta svaga operaverk till oanade höjder, som t.ex. Puccinis *Flickan från Västern* med Nina Stemme. Även Giordanos *Fedora* (1898) är ett sådant verk. Tonsättaren hade inte Puccinis berömde librettist **Luigi Illica** till hands utan fick nöja sig med den okände **Arturo Colautti**, som utgick från ett drama av den samtida populära Victorien Sardou. Denne skrev thrillerartade melodramer för aktrisen Sarah Bernhardt i Paris – ett av dem var *Tosca*.

Det är det thrillerartade som Christof Loy har lyft fram och bygger sin uppsättning på. Det är nästan som en film noir eller metateater. De filmiska inslagen är omfattande i första akten och vi får se närbilder på **Asmik Grigorian** (*Fedora*) och följa med ut i kulissen. Vad som är rollkaraktär och privat suddas ut samtidigt som handlingsförloppet görs begripligt. De tre akterna utspelar sig i sin samtid i en chic högreståndsmiljö i St. Petersburg, Paris och i en lantlig schweizisk by – ett drama med både svartsjuka- och kärleksmotiv. Fedora ska gifta sig, men den tilltänkte maken skjuts

ihjäl av Loris Ipanov (**Andrea Carè**). Först misstänks nihilisterna, som är ute efter tsaren, för dådet. Fedora vill hämnas, men förälskar sig i Loris och det visar sig senare att Fedoras blivande make bedrog henne med Loris hustru. Fedora är också spion och likt en kvinnlig Scarpia har hon eliminerat Loris familj i Ryssland. När han kommer på det tar hon gift.

Allt inramas av Loys och scenografen **Herbert Muraers** estetik – en stil som känns igen från deras tidigare uppsättningar. Den grunda scenen med höga väggar tapetserade med dova medaljongfärgade mönster. Det tisslas och tasslas i hörnen som i Loys uppsättning av *Rosenkavaljeren* i Stockholm. Andra aktens eleganta Parissalong i fonden sedd genom en tavelram känner jag igen från deras *La donna del lago*-uppsättning i Wien. I parets korta kärlekslycka möter vi ett kombinerat all- och sovrum i sober 60-talsdesign.

Premiärpubliken bjöds på en sångkonst av absolut högsta karat. **Asmik Grigorian** – välbekant för Stockholmspubliken från *Madama Butterfly* – är alldeles överdådlig som Fedora. Hon äger stor karisma. Detta parat med en stor dynamik och därtill ett alldeles utsökt legato som binder ihop fraserna gör att hon inte har några problem med de dramatiska stegringarna. Tala om världsklass! Även **Andrea Carè** håller högsta klass och han framför sin korta aria "Amor ti vieta" – operans enda showstopper – med finaste vokal ackuratess.

Persongalleriet är omfattande i *Fedora*. Regissören skapar levande karaktärer även av birollerna som inte får mycket tid på sig för att kunna utveckla sina karaktärer. Nämnas måste **Sofie Asplund**, som sjunger utsökt snabba koloraturer lika flyktiga som champagnebubblor. Hon gör Fedoras aningslösa väninna Olga. Även **Ola Eliasson** (diplomaten de Siriex) och **John Erik Eleby** (Cirillo) gör skarpa profiler. Alla på scen gör sina roller för första gången.

Dirigenten **Tobias Ringborg** får ut det mesta ur Hovkapellet, som spelar med en intensitet och ett melodiskt flöde som lyfter Giordanos musik till oanade höjder. Ringborg frilägger också understämmor, vilket gör att vissa instrumentgrupper blir starkt profilerade som t.ex. några fina celloslingor. Samspelet mellan dirigenten och solisterna på scen är mycket tajt och fint avvägt hela tiden.

Nu borde Kungliga Operan låta Christof Loy få chansen att sätta upp en annan veristisk opera med libretto av Arturo Colautti, nämligen Francesco Cileas *Adriana Lecouvreur*. Asmik Grigorian och Andrea Carè är självskrivna i huvudrollerna, men då gäller det att hitta en dramatisk maffig mezzosopran som matchar dem. Succén vore given! :||

GIORDANO: FEDORA

Nordenpremiär 10 december 2016.

Dirigent: Tobias Ringborg

Regi: Christof Loy

Scenografi, kostym och mask: Herbert Muraier

Ljus: Olaf Winter

Videodesign: Velourfilm AB/Hobi Jarne, Emil Gotthardt

Solister: Asmik Grigorian, Andrea Carè, Ola Eliasson, Sofie Asplund, Kristian Flor, Johanna Rudström, Niklas Björling Rygert, Jon Nilsson, John Erik Eleby.

www.operan.se

Glada änkan

KUNGLIGA OPERAN • RECENSENT: HENRY LARSSON • FOTO: MARKUS GÅRDER

Hur närmar man sig operetten som genre i dag? Det är både frågan, innehållet och delvis svaret när Kungliga Operan anlitar en folkkär komiker som dragplåster för att ta sig an **Franz Lehárs** eviga succé *Glada änkan* från 1905.

En liknande fråga ställdes också vid förra sekelskiftet. Hur skulle operettkonsten kunna leva vidare efter att den blomstrande Suppé-Strauss-Millöcker-epoken gått i graven med sina upphovsmän på 1890-talet? *Glada änkan* blev svaret och nytändningen som också kom att lägga grunden för den fortsättningsvis mer sentimentala och jämfört med föregångarna mindre folkliga operetttradition, vars främsta exponenter skulle komma att utgöras av Lehárs och Emmerich Kálmáns talrika succéer.

I **Ole Anders Tandbergs** och **Henrik Dorsins** fullständigt textreviderade version tycks svaret också delvis ha blivit en anknytning till det franska 1800-talets politiskt dagsaktuella och crazybetonade Offenbachiad.

Det finns en tradition numera att låta en operettuppsättning få drag av revy och låta den dras av ett komikerlok som får fart på skrattnusklarna och gör oss mer beredvilliga att svälja originaltextens otidsenligheter.

Handlingen i Tandbergs/Dorsins version utspelar sig på Kungliga Operan i just detta nu. Huset är i ekonomisk kris. En påbörjad *Siegfried*-föreställning drabbas av force majeure och måste ställas in. Något som är synd för en skönare bild av sovande valkyrior på klippor och bland fluffiga moln har väl sällan skådats än i **Erlend Birkelands** scenbild.

Marianne Helligren Staykovs Veronica (Valencienne) får som hojtande och ilsket besviken Brünnhilde traska nerför klipporna och lämna Wagneroperan som alltså redan går med brakförlust. Man traktar efter något mer publikdragande. Varför inte operettens operett som säker kassasuccé? Så dras en föreställning igång som handlar om själva instuderingen av Lehárs operett, fyndig med dräpande ordvitsar och bruk av den moderna komikens hela arsenal av språkliga gags och infall, ofta levererade av operachefen Benny Zetterberg, Dorsin själv, som då och då också tar sig diskret musikalisk ton i mikrofonen.

Camille heter här Leif "Fisken" Hermansson, en festlig **Klas Hedlund**, chef för det kommersiella produktionsbolaget Fisken & Co, och spralligt kåt på Veronica, tillika operachefens fru, som rusar omkring i full Brünnhildeutstyrsel och låter meddela att vänstra "inte är hennes grej".

Henrik Dorsin som Benny Zetterberg

Hanna Glawari (**Elin Rombo**) är den överexploaterade programledaren och tv-kändisen som enligt entréarians fyndigt associativa text pjollrar runt i Melodifestivalens alla delmoment, agerar julvärd och ”hellre sjunger operett än Daniel Börtz”. Rombo är en fin komedienne och sjunger sin kända *Viljasång* vackert och inkännande med en nedsotad jättetrappa som sjaskig fond.

Danilo (**Jeremy Carpenter**) är demonregissören med erotiskt – och vokalt – sug som driver den vänsterrevolutionära teatern Turbulens i Hökarängen – och i operettens dragplåster nummer ett ”går till pizzerian Maxim, dricker husets vin och häcklar alla svin” i sin krets av hotfulla AFA-aktivister.

Men Hanna och Danilo har träffats tidigare och hyser en ömsidig, förträngd och obesvarad kärlek över de fejkade klassklyftorna. Samarbetet krackelerar emellertid mellan divan och aktivisten

och övergår i grälsjuka i duetten: ”Är man en kulturman får man va en sur man. Store, store regissör”.

Det leks med ordvrängeri och språkliga associationsbanor i sann Povel Ramel-tradition. Dorsin är en språkekvilibrist med publiken och ensemblen fullständigt i sin hand.

Miriam Treichl river ner applådaskor som vokalt magnifik och erotiskt understimulerad chefssekreterare med hopp om socialt avancemang i inlagan ”Meine Lippen sie küssen so heiss”, ur Lehár-operetten *Giuditta*: ”Det sägs att golare har svårt att skaffa polare”.

Det är en mycket fyndig, faktiskt bitvis genial uppsättning som inte heller lämnar skönsången i sticket, uppstagad som den är av en barmhärtig mikrofonförstärkning. Något annat hade inte varit möjligt utan att det uppstått en obalans med den talade dialogen.

Marianne Hellgren Staykov

Dirigenten **Joakim Unander** frilägger med engagemang och lust Lehárs ofta sublimt orkestrerade partitur (inledningen till ”Kom i min lilla paviljong” – här: ”Kom i mitt lilla campingtält”) där det löjligt komiska och musikaliskt förförande och oemotståndliga går hand i hand. Bara denna duett adlar musiken i Lehárs operett, där pärlorna ligger på rad.

En operett i dag får och bör tåla mycket. Det är ju så att säga en del av traditionen. Ändå är jag nyfiken på om och hur man skulle kunna närma sig genren på ett mer tidsenligt sätt. Prova om originalet håller för att mer tas på allvar. Ungefär som operachefen Benny Zetterberg själv uttrycker det inledningsvis: ”Hur kan en operett med grevar och baroner anses vara urmodig, men inte en opera med gudar och valkyrior?” :||

LEHÁR: GLADA ÄNKAN

Premiär 21 januari 2017.

Dirigent: Joakim Unander

Regi: Ole Anders Tandberg

Scenografi: Erlend Birkeland

Kostym och mask: Maria Geber

Ljus: Ellen Ruge

Koreografi: Roine Söderlundh

Solister: Elin Rombo, Jeremy Carpenter, Henrik Dorsin, Marianne Hellgren Staykov, Klas Hedlund, Pierre Gylbert, Joel Annmo, Miriam Treichl.

Spelas t.o.m. 15 juni 2017. www.operan.se

Elektra

GÖTEBORGSOPERAN • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: MATS BÄCKER

Spänn säkerhetsbältena! Det uppmanar oss regissören tillika Göteborgsoperans konstnärlige chef **Stephen Langridge** när vi ska se hans nyuppsättning av **Richard Strauss** *Elektra*. Han skriver hur han har närmast sig verket i programhäftet ”att vi förs in i det psykologiska hos karaktärerna. Här finns en ung kvinnas fadersfixering som kan ha ohälsosamma sexuella implikationer”. Men så är det ju alltid när man ska ta sig an Elektra, det är en högst dysfunktionell familj som vi har att göra med.

Langridge arbetar tillsammans med sin scenograf och kostymör, **Conor Murphy**, ofta med dockor som ska förklara och förstärka handlingen. Så var det också i deras *Lohengrin*-uppsättning i Stockholm; där var dockorna uppförstora. Här är de i stället som vanliga små dockor, ofta ompysslade av Elektra. Tyvärr satt jag på parkettens 17:e bänk och kom alldeles för långt ifrån det förfinade spelet på scenen. Stephen Langridge har en förkärlek att överlasta scenen med diverse distraktioner, vilket gör att fokus mellan huvudpersonerna går om intet. Det blir som ett utanpåverk med övertydligt resultat. Det saknas en djupborrande psykologisk trovärdighet som gräver ännu djupare i verket.

Iscensättningen utspelas i ett icke tidsbestämt scenrum, med en välvd fondvägg som omger ett sluttande runt scengolv. I mitten en avloppsbrunn och på höger sida en spiraltrappa som leder upp till Klytaimnestras boning. Fondväggen är försedd med små klätterpinnar, där rollfigurerna, främst dansarna, sitter och ser på spelet under vissa scener. Vi befinner oss i en mondan miljö med uppförstora skuggor mot väggarna, vilket förstärks av **Lucy Carters** färgrika och omväxlande ljussättning. I en stum scen innan operan börjar ser vi hur Klytaimnestra yxmördar sin make Agamemnon i badkaret.

Personregin är bitvis så svag att de tre största rollerna Elektra, Chrysothemis och Klytaimnestra lämnas i sticket, de får fylla i så gott de kan själva. Den ursprungliga Elektran, **Annalena Persson**, fick ställa in sin medverkan eftersom hon har dragits med en stämbandsinfektion och räddningen blev den tyska dramatiska sopranen **Sabine Hogrefe**, som varit i Göteborg och repeterat i knappa tre veckor före premiären. Hon har alla vokala marginaler för detta röstmördarparti – en lysande attack med fri höjd och ett djup som imponerar stort. Därtill en exemplarisk textning. Hon fick mer att sjunga än brukligt då ett språng i igenkänningsscenen med Orestes hade öppnats.

Här hade Langridge hittat en poäng, för där talar Elektra om hur hennes far Agamemnon förgrep sig på henne sexuellt. Fadern tog ifrån Elektra hennes oskuldsfulla sexualitet. Sedan dess kan hennes kropp bara frambringa våld.

Katarina Karnéus (Klytaimnestra) har förmågan att färga en hel karaktär enbart med sin röst. Dessutom äger hon en alldeles självklar aura så att man inte kan släppa taget om hennes gestalt. Men regin sviker henne, då rollen kan göras ännu mer utrerad. Samma nimbus har inte **Carolina Sandgren** som Chrysothemis, då hon inte riktigt har de sångliga marginalerna för partiet. Hon saknar det rätta bettet och får ligga på röstligt, vilket gör att höjden bitvis får ett oskönt vibrato. Vokalt har jag hört sopraner som haft en betydande lyster och övertonsrikedom, något som Sandgren inte får fram.

Nu är *Elektra* ett så starkt drama i sig att stegringen och intensiteten ökar ju längre spelet framskrider. Fin är scenen när Elektra förstår att brodern Orestes har återvänt. Det blir en intensitet mellan Sabine Hogrefe och **Daniel Hällström**. Rent rörande är det när han i sina armar lyfter ner henne från väggen. Hällström äger dessutom rätt bett för detta korta barytonparti.

Men det som imponerar mest är dirigenten **Olaf Henzolds** transparenta utläggning av musiken. Han formar allt i total harmoni med Göteborgsoperans orkester. Vilken skirhet och jämnhet i klangen! Samklangens gäller även samarbetet med sångarna på scenen. De har ett enormt stöd i hans säkra handlag med partituret. :||

STRAUSS: ELEKTRA

Premiär 4 februari 2017.

Dirigent: Olaf Henzold

Regi: Stephen Langridge

Scenografi och kostym: Conor Murphy

Koreografi: Fotis Nikolaou

Ljusdesign: Lucy Carter

Solister: Sabine Hogrefe, Carolina Sandgren, Katarina Karnéus, Daniel Hällström, Tomas Lind, Mats Almgren, Matilda Paulsson, Åsa Thyllman, Markus Pettersson, Peter Loguin, Mari Lindbäck, Emelie Kroon, Frida Engström, Mia Karlsson.

Spelas t.o.m. 9 april 2017. www.opera.se

Sabine Hogrefe som Elektra

Katarina Giotas som Carmen

Carmen

GÖTEBORGSOPERAN • RECENSENT: YEHYA ALAZEM • FOTO: MATS BÄCKER

Med tanke på hur många gånger man har upplevt **Georges Bizets** *Carmen*, live eller på cd och dvd, så kan man numera få en enorm mättnadskänsla bara man hör själva titeln. Men det är trots allt nästan alltid lika spännande att uppleva en ny version av verket. *Carmen* var på sin tid – urpremiär i Paris 1875 – ett fenomen som bröt mot alla operakonstens konventioner och den är fortfarande en publikfavorit. När man ska se en nyuppsättning i dag förväntar man sig i princip vad som helst. Handlingen kan vara flyttad några hundra år bakåt i tiden och utspela sig på medeltiden, eller några hundra år framåt och utspela sig på månen.

Men trots det stora utrymmet för nya idéer och experimenterande väljer Göteborgsoperan en traditionell uppsättning, som är hämtad från Glyndebourne 2002, där Anne Sofie von Otter gjorde sin Carmendebut i **David McVicar**s regi. I Göteborg regisserar **Marie Lambert**.

Det finns inga förändringar vad gäller handlingens tid och plats, det är Sevilla under början av 1800-talet. **Michael Vales** scenografi är klassisk, okomplicerad och detaljfattig: utsidan av cigarettfabriken i första akten, krogen i andra akten, någonstans ute i den tomma naturen i tredje akten och baksidan av tjuvfäktningsarenan i finalen. Jag undrar hur många gånger under spelets gång jag får känslan "det här känner jag igen". Någon form av nyskapande är det inte.

I en av operarepertoarens mest intressanta kvinnoroller får **Katarina Giotas** glänsa. Hon har den rätta karisman och karaktären för titelrollen, både sceniskt och vokalt. Hon är sensuell, charmig och stolt. **Joachim Bäckström** gör en godkänd och jämn Don José utan att sticka ut allt för mycket.

Daniel Hällström gör en övertygande Escamillo. Även **Julia Sporsén** gör en lika vederhäftig insats som Micaëla i första akten, men såväl hon som hennes cover tappar tyvärr rösten inför tredje akten. Dirigenten **Karen Kamensek** får sjunga Micaëlas repliker från orkesterdicket medan Sporsén fortsätter att agera sceniskt. En helt klart innovativ lösning, men man kan ändå fråga sig varför ingen annan, från kören till exempel, kunnat hoppa in i stället.

Under Kamenseks ledning bjuder Göteborgsoperans orkester på ett lysande passionerat orkesterspel med ett fantastiskt flöde. Och kören gör en lika lysande insats.

Göteborgsoperans nya *Carmen*-uppsättning lämnar inga frågor obesvarade och har egentligen alla element för att bli en succé – om året hade varit 1960. Men nu förväntar jag mig lite mer än så. :||

BIZET: CARMEN

Premiär den 25 november 2016.

Dirigent: Karen Kamensek

Regi: Marie Lambert

Scenografi: Michael Vale

Kostym: Sue Blane

Koreografi: Sirena Tocco

Ljusdesign: Clare O'Donoghue

Solister: Katarina Giotas, Joachim Bäckström, Daniel Hällström, Julia Sporsén, Mattias Ermedahl, Markus Pettersson, Anders Lorentzson, Karl Peter Eriksson, Mia Karlsson, Ann-Kristin Jones.

Spelas t.o.m. 23 februari 2017. www.opera.se

FIGAROS BRÖLLOP

MALMÖ OPERA • RECENSENT: CLAES WAHLIN • FOTO: MALIN ARNESSON

Mot bakgrund av den så kallade tyska regiteatern, så är det knappast förvånande att nestorn **Peter Stein** med **Mozarts** *Figaros bröllop* väljer att helt enkelt iscensätta operan så som den är skriven. En gammal hederlig kostymopera således? Njæe, nu kan det radikala ibland vara att se bakåt, söka efter vad ett ständigt rådbråkande med en av operalitteraturens mest spelade verk har glömt bort. Vad händer om man följer librettot till punkt och pricka?

För det första vinner iscensättningen i detaljrikedom och konturskärpa. Komedins olika förvecklingar blir tydliga på ett vis som de sällan är. Vi kanske tror det, men det beror inte sällan på att vi kan, eller tror oss kunna, historien så väl att vi inte märker om ett och annat hastas förbi på scenen. Visserligen vore denna uppsättning mer radikal på tyska scener, där kontrasten mot alla försök att bryta sönder operan skulle vara tydligare. På svenska scener spelas Mozart som bekant tämligen traditionellt.

Scenen är ett tittskåp, sovrums, salong och garderob syns när de ska. Trädgårdens labyrint i sista akten döljer dramats personer för varandra men inte för publiken. Två teman i operans handling är viktiga. Herremansrätten och närheten i tid till den franska revolutionen. Förlagan, Beaumarchais pjäs med samma namn, var betydligt mer politiskt het än vad operan blev. Beaumarchais pjäs spreds snabbt, i London sattes den upp bara ett par veckor efter den franska premiären.

På Malmö Operas scen visar Stein hur kritiken från Figaro, Susanna och andra mot herremansrätten blir allt starkare akt för akt. Parallellt blir bondeklassens representanter alltmer fräcka, de vågar ta sig lite mer frihet scen för scen, vilket syns i gester och kroppsspråk om texten inte räcker till.

Om denna uppsättning lyckas ge en nyttig påminnelse om vad för slags opera som Mozart och **Lorenzo da Ponte** ville skapa, och göra detta tydligt för en publik i dag, så är den musikaliska halten kanske inte av högsta klass, även om agerandet överlag är gott. **Igor Bakan** i titelrollen må ha styrka och hygglig svärta, men rösten är en smula oslipad och aningen anonym. Då har **Kostas Smoriginas** som greve Almaviva bättre styrka och en mer auktoritativ baryton. **Rebecca Nelsens** Susanna är mjuk och samlad, hennes sopran rent intagande. Men bäst är Cherubin, både vokalt och sceniskt. **Giuseppina Bridelli** gör rollen närmast sprittande och med sin scennärvaro håller hon uppmärksamheten med små medel.

Grevinnan Almaviva, **Evgeniya Sotnikova**, liksom **Charlotta Larssons** Marcellina gör båda gott ifrån sig, så även övriga mindre roller. **Evan Rogister** lockar fram goda klanger ur orkestern. En del överraskande accenter gör också att partituret medverkar till att vi kan se – och höra – vad som dolts under spelkonventionen, den radikala eller bara den gamla konventionella. :||

MOZART: FIGAROS BRÖLLOP

Premiär 12 november, besökt föreställning 18 december 2016.

Dirigent: Evan Rogister

Regi: Peter Stein

Scenografi: Ferdinand Wögerbauer

Kostym: Anna Maria Heinreich

Ljus: Joachim Barth

Solister: Igor Bakan, Rebecca Nelsen, Kostas Smoriginas, Evgeniya Sotnikova, Giuseppina Bridelli, Charlotta Larsson, Roman Ialcić, Jacob Wistrand, Staffan Lindberg, Bengt Krantz, Nina Bols Lundgren.

www.malmoopera.se

Rebecca Nelsen, Giuseppina Bridelli och Evgeniya Sotnikova

Snödrottningen

MALMÖ OPERA • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: MALIN ARNESSON

I HC Andersens saga *Snödrottningen* gestaltas tidlösa dikotomier som godhet och ondska, förnuft och känsla men också en förtröstan om att kärleken övervinner allt, även isskärvor i själen. Librettisten **Anelia Kadieva Jonsson** föreslog härom året *Snödrottningen* som underlag för en barnopera, och tonsättaren **Benjamin Staern** blev genast eld och lågor. Den musik han sedan skapade är påtagligt präglad av entusiasm för uppgiften, och Staerns Andersen-opera är en klart begåvad operadebut. Som sig bör i en barnopera är musiken tydlig i sin illustration av händelseförloppet på scenen, både den mer abstrakta moralen och det konkreta skeendet.

Orkesterstämman är härligt färgrik – inte minst iskristallernas klangspektra är Staern bra på. Det är musik som rimligen bör vara medryckande och lätt att följa även för barn utan att för den skull vara insmickrande eller förenklad. Även en tämligen operavan vuxen lyssnare har oreserverad glädje av Staerns inspirerade musik, som tar från många håll utan att bli eklektisk eller pastischartad.

Librettot följer Andersen rätt tätt i spåren men har rimligt nog uteslutit ett par tidsbundna stereotyper som lappgumman och finnkaringen. Texten går bitvis litet över huvudet på barn, och man kan undra hur en sex-sjuåring tolkar Snödrottningens replik till Kaj: "Du har potential!" Men det gör inte så mycket, det går fort framåt med femton scener på 75 minuter. Regissören **Elisabeth Linton**, scenografen **Rikke Juellund** och kostymören **Astrid Lynge Ottosen** fyller scenen med fantasi och elegans men med måttfullt användande av digitala scentricks. Här gäller klassisk teaterillusion, och när Gerda vrickar sig fram i en båt bland scenvågorna ser det ut som på Drottningholmsteatern. Det är en lisa att uppleva i dessa alltför virtuellt digitala tider.

Redan hos HC Andersen är *Snödrottningen* en saga med kvinnor som agerande huvudpersoner, och det accentueras än mer i Kadieva Jonssons libretto. Snödrottningen är mer närvarande här än i sagan, en påtagligt nära släkting till en annan drottning, Nattens.

Susanna Stern kunde ha haft ännu mer isande kyla i sin sopran, men hon utgör en stark kontrast till **Frida Johanssons** Gerda som är operans motor och centrum. Frida Johansson är smidig och kvick både sceniskt och vokalt och gör Gerda varm och mänsklig utan teateråtbörder. Sin kompis Kaj räddar hon genom sitt hjärtas kärlek och en självklar lojalitet och inte genom fiffiga befrielsepånäring eller offermentalitet – hon är inte någon barnupplaga av Fidelio eller Senta. **Wiktor Sundqvist**, som drabbats av Snödrottningens isskärva, är en mer passiv gestalt. Roliga figurer på resans väg är **Sebastian Duráns** Kråka och **Bengt Krantz'** bisarra uppenbarelse som renen Bä.

Briljant organisatör av det koloristiska överdådet i orkesterdiket är **Stefan Solyom**. :||

STAERN: SNÖDROTTNINGEN

Urpremiär den 17 december 2016.

Dirigent: Stefan Solyom

Regi: Elisabeth Linton

Scenografi: Rikke Juellund

Kostym: Astrid Lynge Ottosen

Ljus: Ulrik Gad

Rörelseinstruktion: Sara Ekman

Solister: Susanna Stern, Frida Johansson, Wiktor Sundqvist, Maria Streiffert, Sebastian Durán, Bengt Krantz, Helena Magnusson, Torstein Fosmo.

www.malmoopera.se

STADEN MAHAGONNYS UPPGÅNG OCH FALL

DET KONGELIGE TEATER, KÖPENHAMN • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: THOMAS PETRI

Bertolt Brechts och Kurt Weills *Staden Mahagonnys uppgång och fall* från 1930 är en frän satir över omoral och orgiastisk konsumtionskultur i den kapitalistiska världen. Den är på många sätt tidsbunden men ändå kusligt aktuell ättiosex år senare. Det är inte bara den evigt populära Alabamasången som motiverar att den fortfarande sätts upp så pass ofta. Tidigare i höstas gick den upp i Umeå och i november på Köpenhamnsoperan.

Ett problem med *Mahagonny* är dess rapsodiska dramaturgi. De första två akterna rasar förbi med en mängd sketcher runt det vilda livet i Mahagonny, nöjesmetropolen i öknen, som grundas av tre brottslingar på flykt. För en påhittig regissör ges här möjligheter till grälla och roliga infall av alla de slag. **Graham Vicks** Köpenhamnsuppsättning är inget undantag. Det är fart och fläkt över de två första akterna. **Paul Browns** scenografi består mest av mängder av blinkande plakat, banderoller och projektioner. Weills musik pumpar på i frustande fart, briljant men litet enahanda. Dirigenten **Julien Salemkour** plockar fram skärpa och rejäl stuns hos Det Kongelige Kapel.

Inga individporträtt mejslas ut i Brechts libretto, vilket är en svaghet. Skogshuggaren Jim Mahoney kommer närmast, och han görs fint av **Michael Kristensen** som i alla fall försöker ge honom litet egna konturer.

Jim begår den i Mahagonny enda oförlåtliga synden att bli utan pengar. Därför döms han till döden och avrättas. Detta sker i den sista akten, och här lyfter också Vicks regi och ger skärpa åt dramat. Folket i Mahagonny har snabbt åldrats, och Jim döms

av en härskara oförfärdiga åldringar, som kretsar runt honom beväpnade med rullstolar, rullatorer eller käppar. Burlesken falnar och vrids till grotesk. **Sten Byriel** står för den enskilt starkaste insatsen som Treenighets-Moses, en ondsint, djupt obehaglig figur med en grynigt rå bas, som passar perfekt till karaktären.

Sedan man på Köpenhamnsoperan gjort sig av med ett par av sina bästa krafter i ensemblen har man uppenbart svårt att besätta även ett verk som *Mahagonny*. **Randi Stene** som Leo-kadja Begbick framstår mest som en operasångerska på avvägar och ger ingen illusion av kallhamrad bedragerska och bordellmamma. Ännu värre drabbas den andra kvinnliga huvudrollen Jenny, eftersom **Sine Bundgaard** inte bara misslyckas med att göra ett levande porträtt av henne. Hennes röst är dessutom gäll och ofokuserad. :||

WEILL: STADEN MAHAGONNYS UPPGÅNG OCH FALL

Premiär 20 november 2016.

Dirigent: Julien Salemkour

Regi: Graham Vick

Scenograf: Paul Brown

Kostymdesign: Allan Watkins

Koreograf: Ron Howell

Ljusdesign: Giuseppe Di Iorio

Solister: Sine Bundgaard, Randi Stene, Michael Kristensen, Sten Byriel, Jens Christian Tvilum, Magnus Gislason, Palle Knudsen, Lars Møller, Lars Bo Ravnbak.

www.kglteater.dk

Lohengrin

AALTO-MUSIKTHEATER, ESSEN • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: FORSTERS

Tenoren **Daniel Johansson** har både tur och otur, när han i den vackra Aalto-operan i Essen rolldebuterar som Lohengrin. Tur, eftersom det som helhet handlar om en mycket bra uppsättning både sceniskt och musikaliskt. Otur, eftersom regissören **Tatjana Gürbaca** främst uppfattar Lohengrin som en utopi, en erotisk projektion hos Elsa, en föreställning i andra människors huvuden och inte en individ. Det är ett helt rimligt sätt att se på Lohengrin, men det ger Daniel Johansson begränsade möjligheter att skapa en intressant rollfigur. Johansson tar ändå för sig och ger en distinkt tolkning av den märkliga uppenbarelsen Lohengrin. Vokalt är han lika säker över hela registret – fast det är i mellanläget hans röst klingar ut allra vackrast och mest obesvärat.

Svanriddaren har alltså inte så mycket egenliv, men det har regissören sett till att Elsa fått desto mer av. Och **Jessica Muirhead** tar verkligen chansen att göra Elsa till verkets vibrerande livfulla centralgestalt. Muirhead har precis rätt Elsa-röst, inledningsvis tonårsnaiv, men hon visar sig ha potential att växa ut i passion och desperation utan att verka pressad. Den brittisk-kanadensiska sopranen Muirhead tillhör ensemblen i Essen, och den håller uppenbarligen hög standard, endast Daniel Johansson kommer utifrån. **Katrin Kapplusch** är en inte helt entydigt ond Ortrud. Hon är förfördelad i den något diffusa kampen om makten i Brabant. Kappluschs mezzos har en avsevärd övertygelsekraft. **Heiko Trinsinger** är briljant kraftfull som råbusen Telramund. **Almas Svilpa** och **Martijn Cornet** är absolut adekvata som kung Henrik och hans härold.

Det är trångt om utrymmet i det Brabant som scenografen **Marc Weeger** skapat. En avsmalnande trappa i mitten av scenen, där det så ombytliga folket i Brabant får trängas. Någon utblick över världen har brabanterna inte och de är lika lättmanipulerade som skolklassen i Peter Konwitschnys klassiska uppsättning i Hamburg. Klädseln är modern eller snarare tidlös. Den bortrövade tronföljargossen Gottfried har en stor roll. Han är ju förvandlad till svan och är den

som för Lohengrin till Brabant. Samtidigt är det den allt annat än gralssända Ortrud som förvandlat honom.

Hur detta har gått till har alltid vän av ordning undrat. Det har Wagner knappast lyckats klarlägga. Regissören sätter fingret på problemet genom att låta gossen vara med på scenen hela tiden – en modern åskådare kan lätt tolka honom som en son till Lohengrin från något tidigare äktenskap. Gürbaca kommenterar i en programintervju med att denna svanförförvandling ingår i ett slags initiationsrit för gralsriddare, kanske något som Lohengrin själv genomgått en gång, därav hans ömsinnet inför svangossen. Någon klarhet åstadkommer regissören inte med detta.

Vad hon desto bättre åstadkommer är liv och dramatik i uppsättningen. Kören agerar differentierat som en blandning av engagerade, lättpåverkade individer. Gürbaca ägnar sig inte åt symbolstaplande – inte ovanligt i *Lohengrin* – utan ger med små, effektiva medel nerv åt dramatiken, och det finns inga longörer.

Akustiken i Aalto-Oper är utmärkt, och den tillåter de spänstigt och glansfullt spelande Essenfilharmonikerna att dra på ordentligt utan att sångarna täcks. Deras chefsdirigent **Tomáš Netopil** fokuserar liksom regissören på livfullhet och dramatik. :||

WAGNER: LOHENGRIN

Premiär 4 december 2016, besökt föreställning 7 januari 2017.

Dirigent: Tomáš Netopil

Regi: Tatjana Gürbaca

Scenografi: Marc Weeger

Kostym: Silke Willrett

Ljus: Stefan Bolliger

Solister: Daniel Johansson, Jessica Muirhead, Heiko Trinsinger, Katrin Kapplusch, Almas Svilpa, Martijn Cornet.

Spelas t.o.m. 1 april 2017. www.aalto-musikktheater.de

Foto nästa sida: Heiko Trinsinger och Katrin Kapplusch.

Lohengrin

HUGENOTTERNA

DEUTSCHE OPER, BERLIN • RECENSENT: HENRY LARSSON • FOTO: BETTINA STÖB

Det råder lite Meyerbeerfeber i Tyskland nu. Under hösten har *Hugenotterna* spelats både i Kiel och Würzburg – och i Berlin går Meyerbeer-cykeln vidare på Deutsche Oper i en uppsättning signerad den amerikanske regissören David Alden. Det är den tredje i en svit om totalt fyra operor som man tagit sig an av den Berlinfödde tonsättaren utifrån den nya Meyerbeerutgåvan. Hösten 2014 gavs ett konsertframförande av *Dinorah* på Philharmonien, och som andra operahus i Tyskland efter den nya editionen, *Vasco da Gama* (Afrikanskan) förra hösten (se OPERA 5/15). Till hösten 2017 planeras den sista operan i denna ambitiösa satsning, *Profeten*.

Senast *Hugenotterna* gavs på Deutsche Oper var i John Dews omtalade iscensättning för snart 30 år sedan. Den sjöngs på tyska och hade handlingen förlagd till ett av muren tudelat Berlin. Speltiden då var kraftigt reducerad jämfört med den nya versionens fyra timmar.

Hugenotterna var en av 1800-talets mest framgångsrika operor och framfördes inte mindre än 1 000 gånger i Paris från urpremiären 1836 fram till 1903. Den är också en operahistorisk milstolpe som lade grunden för fransk grand opéra och kom som sådan även att tjäna som inspirationskälla för Wagners teorier om allkonstverket.

Handlingen utspelar sig mot bakgrund av massmorden på de franska protestanterna i Paris 1572, den så kallade Bartolomeinatten. Försök har gjorts att stuva om dramaturgin för att mildra den på sin tid rätt kontroversiella handlingen och mer rikta fokus på det Romeo och Julia-liknande kärlekspar som står i centrum. Det har tidvis också funnits en katolskt betingad aversion mot

Hugenotterna, som ibland felaktigt har betecknats som en ”protestantisk apoteos”. Inte bara på grund av operans ämnesval utan också därför att Meyerbeer i operan gjorde bruk av Lutherkoralen *Vår Gud är oss en väldig borg*, något som retade gallfeber på Robert Schumann i en berömd recension.

Den kritiken, liksom senare Wagners aversion mot Meyerbeer, tedde sig till en början rätt marginell, men växte under 1800-talets lopp till sig och blev med tiden förhärskande attityd.

Hugenotterna är en i grunden djupt pessimistisk opera som sätter fokus på massans destruktiva potential. I det avseendet är den unik och det verkar som denna länge förbisedda modernitet nu tycks väcka alltmer intresse.

Scenografin i Berlin är en stilblandning med tonvikt på 1800-tal. I smärre surrealistiska inslag av leksaksland blir jättelika vita springare bärare av handlingens prominenser.

Som en röd scenografisk tråd operan igenom går ett trätak som för tankarna till frikyrkokapell. Enligt programhäftet är det lite oförmodat en modell av scenografen Giles Cadles eget ateljétak. Under inledningens koraltongångar hissas en jättelik kyrkklocka upp under nocken.

Katolikerna är burgna 1800-talsparisare i cylinderhattar och ordensband som odlar sin manliga samvaro i herrklubbarnas kottier – och Chippendalesoffor, där även en eller annan sexuell tjänst på numera rätt tröttsamt manér står till buds. Det är lite av

Patrizia Ciofi som Marguerite

Offenbach och andra kejsardömet över det hela och man erinrar sig gärna Schumanns aversion mot verkets ”oanständiga rytmer” när regin emellanåt övergår i något slags operettmanér och gungande i takt med musiken.

I andra aktens budoarscen levererar Frankrikes drottning Marguerite av Valois sirlig koloratursång från en divan till ackompanjemang av en guldharpa. En barbröstad adonis i kavaj förflyttar henne till ett badkar och en tvetydig tvålbehandling. Scenen ställer makalösa vokala krav med ändlösa koloraturer och **Patrizia Ciofi** levererar sina skönklingande tirader med utsökt legatosång och höga pianisimotoner – och inte så lite ironisk distans. Plötsligt får hon liksom fnatt och börjar sjunga vokaliser ur vansinnesscenen ur *Lucia di Lammermoor*.

Men hon är även grandezzan vars monarkiska förpliktelser kräver stil och emotionell självkontroll under ett besök av den stilige hugenottofficeren Raoul (**Juan Diego Flórez**), för vilken hon smider konfessionsöverskridande giftermålsplaner för att få slut på stridigheterna i landet.

Hugenotten Marcel, som genomgår en utveckling från fundamentalistisk kuf till något av gammaltestamentlig profet, sjungs med imponerande pregnans av kroatien **Ante Jerkunica**. En övertonsrik bas av den gamla skolan.

Hugenotterna själva är spartanskt klädda medborgare av lägre stånd. En slags läsare, som i tredje aktens masscen med dess mystiskt symbolistiska åtbörder och förflyttningar mellan bänkraderna, får trängas på kyrkbänkarna tillsammans med sina vedersakare.

I fjärde aktens sammansvärjningsscen smörjer nunnor och munkar in de dödsbringande svärderna med rättfärdighetens ondskefulla vållust. Massmord med kyrkans välsignelse. Det är en stark scen som går utöver det rent teatrala och för tankarna till många liknande ritualer under historiens gång.

I slutscenens ödeläggelse med dess kollapsade trätak och brinnande kors har hugenotternas tragiska öde beseglats. För sent upptäcker katoliken Saint-Bris (**Derek Welton**) sin egen till protestantismen

konverterade dotter och ur förstörelsen kliver en nerblodad drottning Marguerite fram med ett tyst skrik. Det är effektivt i en uppsättning som balanserar mellan ironi och tragedi, en till synes skärande brygd, men vars ingredienser Meyerbeer själv inte alls stod främmande inför.

Vokalt är det lysande välbesatt. Flórez' entréaria med sina långa à cappellapassager och viola d'amore-solo i det katolska fiendelägret visar upp denne sångare i all sin tenorala prakt. Man förbluffas över klangens fräschör och den fria, glansfulla höjden.

Kärleksduetten i fjärde akten mellan Flórez och den ryska sopranen **Olesya Golovneva**, som den sent omsider konverterade Valentine, är kanske operans mest berömda nummer. Här löses den traditionella duettformen upp och pekar med sina breda, passionerade tongångar fram mot både Verdi och Wagner. Golovneva har ett gediget röstmaterial med en rak, på höjden helt fri, röst och levererar liksom amerikanskan **Irene Roberts** i byxrollen som pagen Urbain sångkonst av högsta klass.

Även **Marc Barrard** som katoliken Nevers, Valentines tilltänkte som i en grym scen offras av de egna på grund av bristande blodtörstighet, gör bra ifrån sig.

Det hela, inbegripet storstilade insatser av Deutsche Opers förstärkta kör i de omfattande masscenerna, leds mycket fint av den unge italienske dirigenten **Michele Mariotti**, marinerad i Rossinidirigerandets ädla konst som han är. :||

MEYERBEER: HUGENOTTERNA

Premiär 13 november, besökt föreställning 17 november.

Dirigent: Michele Mariotti

Regi: David Alden

Scenograf: Giles Cadle

Kostym: Constance Hoffman

Koreografi: Marcel Leemann

Ljus: Adam Silverman

Solister: Patrizia Ciofi, Olesya Golovneva, Irene Roberts, Juan Diego Flórez, Ante Jerkunica, Derek Welton, Marc Barrard.

www.deutscheoperberlin.de

YOUR NEXT TOUR AB
-DIN BÄSTA RESEKLUBB

OPERA, KONST OCH KULTUR PÅ HÖGSTA NIVÅ I FLORENS KULTURHUVUDSTADEN PISTOIA 4-8 MAJ 2017 DON CARLO OCH IDOMENEO

Festivale Maggio Fiorentino en av Italiens viktigaste festivaler, grundad 1933 av dirigenten Vittorio Gui. Riccardo Muti var under många år dess konstnärliga ledare, och nu heter chefsdirigenten och musikalske ledaren Zubin Mehta. Reseledare hovsångerskan **Lena Nordin**.

MÖT VÅREN OCH DEN FÖRTROLLANDE BLOMSTERPRAKTEN I AMSTERDAM 10-14 MAJ 2017 Opera- och konsertresa

Amsterdam är en metropol som har mycket att ge av både opera och kulturupplevelser. På **Amsterdams Nationalopera** får vi uppleva **Verdi's Rigoletto**. Det blir också en konsert med **Rotterdams Filharmoniska Orkester** i **Lalo's Symfoni Espagnole** och **Tjajkowski's Symfoni nr. 5**. Det blir stadsrundturer med buss och med båt på kanalerna, besök i Van Gogh Museet med över 200 tavlor och 600 teckningar av Vincent Van Gogh. Vi kommer också att besöka ett diamantereri för att se hur den skimrande diamanten formas. Resevärd **Tomas Svendén**.

WIEN med ROSENKAVALJEREN PÅ WIENER STAATSOPER 21-25 MAJ 2017

Följ med till musikens huvudstad Wien i försommartid. Vi har glädjen att presentera en riktig godbit, nämligen **Strauss' opera Rosenkavaljeren**, i en klassisk uppsättning, uppförd av det operahus som mest bevarar speltraditionen sedan Richard Strauss' dagar i ensemble och orkester. Vi ser också en raritet på Wiens Kammaropera, nämligen **Salieris** komiska opera **La scuola de' gelosi**, Svartsjukeskolan på svenska. Flera trevliga utflykter ingår, och vi bor bra på **Hotel Mailberger Hof** några få steg från **Kärntnerstrasse** och endast ett par minuter till förnämliga affärgatan **Graben** som utgår från Stephansdomen. Reseledare **Tomas Svendén**.

RIGA OPERA FESTIVAL 2017 12-16 JUNI 2017 SPÄNNANDE OPERARESA TILL RIGAS VACKRA OPERAHUS.

Följ med till en av EU:s mest spännande städer, Riga, med fantastiska sevärdheter och vackert operahus. Vi reser när försommaren är som vackrast. På Nationaloperan i Riga får vi uppleva Bizets **CARMEN**. Förutom härliga musikupplevelser får vi även en stadsrundtur där vi ser kulturskatterna i Lettlands huvudstad. Riga är inte bara en stad med medeltida anor utan här finns också norra Europas i original bäst bevarade jugendbyggnader. Utflykt till slottet Rundale, sommarresidens till greven av Kurland. Innan vi reser hem så gör vi ett besök med lunch i Jurmala. Vi bor på Tallink Hotel Riga ****. Resevärd **Tomas Svendén**.

NYSLOTT/SAVONLINNA OPERAFESTIVAL 12-16 JULI 2017

Världens vackraste operafestival har den kallats, den årliga festivalen på Olofsborgs fästning i Nyslott/Savonlinna. Ta några dagars sommarsemester i det finländska insjöområdet och passa på att njuta av två av operafestivalens verkliga höjdpunkter: Verdis mästerverk **RIGOLETTO** och Mozarts **ENLEVERINGEN UR SERALJEN**. Rigoletto grundar sig på Victor Hugos drama "Kungen roar sig" från 1832. Operan hade urpremiär i Venedig 1851. Mozarts Enleveringen ur serraljen från 1782 bygger på Christoph Friedrich Bretznars libretto till operan "Belmont und Constanze". Vi reser till Finland med Silja Line när den nordiska natten är som vackrast. Vi hinner bland annat med en ångbåtstur på Saimen. Givetvis äter och dricker vi gott under hela resan. Programmet är upplagt av **Johan Molander** från Kungliga Operan i Stockholm som också är vår musikciceron på resan.

OPERAFESTIVALEN PÅ ÖSEL, ESTLAND 19-23 JULI 2017

Vi upprepar förra årets sommardestination till Estland och operafestivalen i KURESSAARE på Ösel Orffs **CARMINA BURANA** och Georges Bizets/Siim Aimla "Carmen loves Jazz", Gästspel av Krefeld Mönchengladbach Theatre och Estonian Dream Big Band. Verdis **MASKERADBALEN** gästspel av Krefeld Mönchengladbach Theatre. Vi reser under höjdpunkten av den vackra nordiska sommaren till gamla svenskbygder på Ösel (på Estniska SAAREMAA).

OPERAFESTSPELEN I VERONA 7-11 AUGUSTI 2017 utfärd till Gardasjön och vindistriktet Valpolicella.

Arena di Verona, Här upplever vi Verdis storslagna **AIDA (1913 års version)** Dekor och kostymer har återskapats från festivalens invigning år 1913 och Puccinis **TOSCA**. Reseledare **Tomas Svendén**.

FÖRETAG OCH FÖRENINGAR VI SKRÄDDARSYR ERA RESOR EFTER ÖNSKEMÅL!

YOUR NEXT TOUR AB

-DIN BÄSTA RESEKLUBB

Lill-Jans Plan 2 114 25 Stockholm
info@yournexttour.com

Tel: 08-611 51 50
www.yournexttour.com

SENZA SANGUE

RIDDAR *Blåskäggs* BORG

HAMBURGISCHE STAATSOPER • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: MONIKA RITTERSHAUS

Péter Eötvös enaktare *Senza sangue* bygger på en roman av **Alessandro Baricco**. En avgörande händelse har redan utspelat sig fyrtio år tidigare, strax efter att en brutal militärdiktatur störtats. Ett hämndkommando med tre unga män bröt sig då in hos en av våldsregimens handgångna män och dödade honom och hans son. Den sjuåriga dottern, som gömt sig i en liten skrubb upptäcktes av en av mördarna. De kastade en lång blick på varandra, varefter mördaren stängde om henne utan att yppa för de andra vad han sett.

När operan börjar har det alltså gått mycket lång tid, två av mördarna är döda, och man anar att det är den överlevande flickan som utkrävt hämnd. Den som räddat henne är nu en rätt sjaskig lottförsäljare. En kvinna dyker upp och konfronterar honom och sig själv med deras gemensamma förflutna. Mannen är beredd att bli dödad men i stället överraskar kvinnan med att föreslå att de ska uppsöka ett hotellrum och ligga med varandra. Hon vill återuppleva samma blick som för fyrtio år sedan men denna gång utan blod – senza sangue.

Slutet har Eötvös anpassat musikaliskt så att dramat utan paus kan övergå i **Béla Bartóks** *Riddar Blåskäggs borg*. Det påvra hotellrummet får då föreställa Blåskäggs dystra borg. Vad paret nu ägnar sig åt efter samlaget är ett slags rollspel som Judith respektive Blåskägg. Några konkreta nycklar och dörrar finns förstas inte. Det är Blåskäggs trauman och förträngningar som Judith arbetar på att frammana.

Uppsättningen är iscensatt av en av operavärldens hetaste regissörsnamn i dag, **Dmitri Tcherniakov**, som också står för scenografin. Han har gått till väga på ett mycket intelligent och musikaliskt känsligt sätt. I *Senza sangue* rör sig figurerna – även ett antal stumma statister – bokstavligen i dimma och närmast somnambult långsamt. Eötvös använder sig av samma yppiga instrumentarium som Bartók, och hans musik är klangligt rik men rätt statisk. Kontrasten blir häftig när scenen övergår till hotellrummet och den inre dynamiken mellan de två vaknar och tar musikalisk gestalt.

Regissören översätter Bartóks raffinerade expressionism till en från scenrealism, som alltså ännu bara var slumrande i *Senza sangue*. Judith ägnar sig åt ett slags hänsynslös exorcism och klär av Blåskägg alla hans mentala skyddsvallar, samtidigt som hon tvingas konfrontera sina egna. På slutet ser vi i en projektion ursprunget till dramat, den vettskrämda lilla flickan som stirrar mot mannen som hon tror ska döda henne. I projektionen ersätts successivt flickan och mördaren av de fyrtio år äldre Judith och Blåskägg i exakt samma positioner. Det är skakande och berörande.

Idealet hade naturligtvis varit om man kunnat ha samma sångare i både *Senza sangue* och *Riddar Blåskäggs borg*, men det ansågs tydligen för krävande, inte minst för att *Senza sangue* sjungs på italienska och *Blåskägg* på ungerska. Men alldeles omöjligt borde det inte ha varit.

Nu har man i alla fall två mycket starka par i rollerna. **Angela Denoke** och **Sergei Leiferkus** i *Senza sangue*, **Claudia Mahnke** och **Bálint Szabó** i *Riddar Blåskäggs borg*. Alla fyra är pregnanta scenpersonligheter. Eötvös musik är liksom förstas Bartóks vokalt tacksam. Leiferkus, som i dag är 72 år, har en röst som visserligen passerat zenit, men i den här rollen som åldrad och ångrande mördare passar han utmärkt. Dock finns det mer sting i Bálint Szabós bas, och hans Blåskägg är storartad. Claudia Mahnke har länge varit en klippa på Frankfurtoperan men har på senare tid fått allt större uppgifter även på andra håll och en bättre Judith tror jag mig aldrig ha hört.

Senza sangue uruppfördes konsertant och separat i Köln 2015, då med Anne Sofie von Otter som kvinnan. Den framfördes konsertant våren 2016 också i Göteborg med Göteborgs Symfoniker och då tillsammans med *Riddar Blåskäggs borg*. Både i Köln och Göteborg leddes framförandena av tonsättaren själv. Så skedde även vid det sceniska urupförandet i Hamburg, men den sista föreställningen i serien som jag såg leddes av **Gregory Vajda**. Hamburgfilharmonikernas spel var glansfullt rakt igenom. :||

EÖTVÖS: SENZA SANGUE BARTÓK: RIDDAR BLÅSKÄGGS BORG

Premiär 6 november, besökt föreställning 30 november 2016.

Dirigent: Gregory Vajda

Regi och scenografi: Dmitri Tcherniakov

Kostym: Elena Zaytseva

Ljus: Gleb Filshtinsky

Video: Tieni Burkhalter

Solister: Angela Denoke, Sergei Leiferkus, Claudia Mahnke, Bálint Szabó.

www.staatsoper-hamburg.de

Claudia Mahnke och Bálint Szabó

Otello

HAMBURGISCHE STAATSOPER • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: HANS JÖRG MICHEL

Den spanske regissören **Calixto Bieito** har länge varit flitigt verksam som operaregissör främst i Tyskland, där hans ofta sex- och våldbemängda uppsättningar alltid väcker en diskussion, som befrämjar publiktillströmningen. På Hamburgoperan debuterar han först nu och står för dess första nya uppsättning av **Verdis Otello** sedan 1975.

Susanne Gschwenders scenbild består genomgående bara av en gigantisk gul lyftkran. Under folkets idylliska hyllningskör till Desdemona i andra akten hängs där en man som avlider under nog så illusoriska dödsryckningar. Kranens andra våning tjänar i sista akten som Desdemonas sovrum, men sedan Otello strypt henne klättrar han upp till plan tre, och när Lodovico stående under kranen ropar "La spada a me!" (Ge mig ditt svärd!) kan den uppenbart obehäpnade Otello bara vifta med händerna. När han sedan utbrister "Ho un'arma ancor!" (Jag har ännu ett vapen!) kan han återigen bara vifta med händerna men ändå på något obegripligt vis ta livet av sig. Eftersom Desdemona befinner sig en våning under får han ge henne sin dödskyss rätt ut i luften.

Så här gör Bieito ideligen. Han ignorerar både vad musiken och orden utsäger på ett sätt som bara ser ut som ren nonchalans. Man kan förstås hävda att mannen som hängs i andra akten är en markering av att den cypriotiska idyllen är falsk, men slutscenen blir bara ologisk och bristande i konsekvens. Jag skulle kunna ge åtskilliga fler exempel.

Bieitos ovilja att ta hänsyn till den oerhörda stringens i musik och handling som Verdi och Boito erbjuder iscensättaren är så mycket mer förbryllande som han också visar prov på lysande dramatisk fantasi. Tredje akten är nämligen gastkramande stark. Scenen mellan den desperata Otello och den förtvivlat oförstående Desdemona utvecklas med en närgången realism som är helt förankrad i musiken.

Att det slutar med att Otello våldtar Desdemona är isande logiskt. I den stora scenen med det venetianska sändebudets ankomst, som direkt följer, snubblar Desdemona runt förtvivlad och uppenbart berusad, och i den stora ensemblen uppfattar hon folket runt omkring som mobben i en mardröm. Det är omskakande och visar vad Bieito kan. Varför visar han det så sällan och slarvar så gruvligt dessemellan?

Svetlana Aksenova gör en storartad gripande Desdemona. Framför allt i de två sista akterna växer hennes sopran i lyskraft och i den besjälade intensitet som är så viktig för att en Desdemona ska övertyga på djupet. **Marco Berti**, som har en av operavärldens starkaste tenorröster, blåser alla av scenen med sina ständiga kraftutbrott. Bland klassiska Otellogestaltare liknar han närmast Mario del Monaco. Visserligen kan det vara roligt att få höra en Otello som aldrig blir trött eller behöver gardera, men Berti är alltför endimensionell. **Claudio Sgura** är en mefistofelisk Jago med utseende som en teaterskurk, men också han är tämligen endimensionell och utan riktig märm i sin baryton. **Markus Nykänen** gör en utmärkt Cassio.

Den mycket rutinerade **Paolo Carignani** leder orkestern – och den utmärkta kören – i ett gediget Verdimusicerande men kunde skapat mer precision och spets i fraseringen. :||

VERDI: OTELLO

Premiär 8 januari 2017.

Dirigent: Paolo Carignani

Regi: Calixto Bieito

Scenografi: Susanne Gschwender

Kostym: Ingo Krügler

Ljus: Michael Bauer

Solister: Marco Berti, Svetlana Aksenova, Claudio Sgura, Nadezhda Karyazina, Markus Nykänen.

www.staatsoper-hamburg.de

† Den franske dirigenten **Georges Prêtre** har avlidit 92 år gammal. Han studerade harmonilära för Maurice Duruflé och dirigering för André Cluytens vid Musikkonservatoriet i Paris. Han debuterade på Opéra de Marseille 1946. Han dirigerade även vid operahusen i Lille och Toulouse. Parisdebuten ägde rum på Opéra-Comique i Paris 1955 när Prêtre dirigerade Richard Strauss *Capriccio*. Han dirigerade regelbundet på Lyric Opera of Chicago under åren 1959–71. Han samarbetade ofta med Maria Callas och med henne gjorde han kompletta skivinspelningar av *Carmen* och *Tosca*. Bland hans många operainspelningar kan även nämnas *Norma* (Caballé), *Lucia di Lammermoor* (Moffo), *La Traviata* (Caballé), *Simson och Delila* (Vickers och Gorr), *Werther* (Gedda och de los Ángeles), *Faust* (Domingo, Freni och Ghiaurov), *Pärlfiskarna* (Cotrubas och Vanzo), *Flickan från Perth* (Anderson och Kraus), *Louise* (Cotrubas och Domingo) och *Capriccio* (Lott).

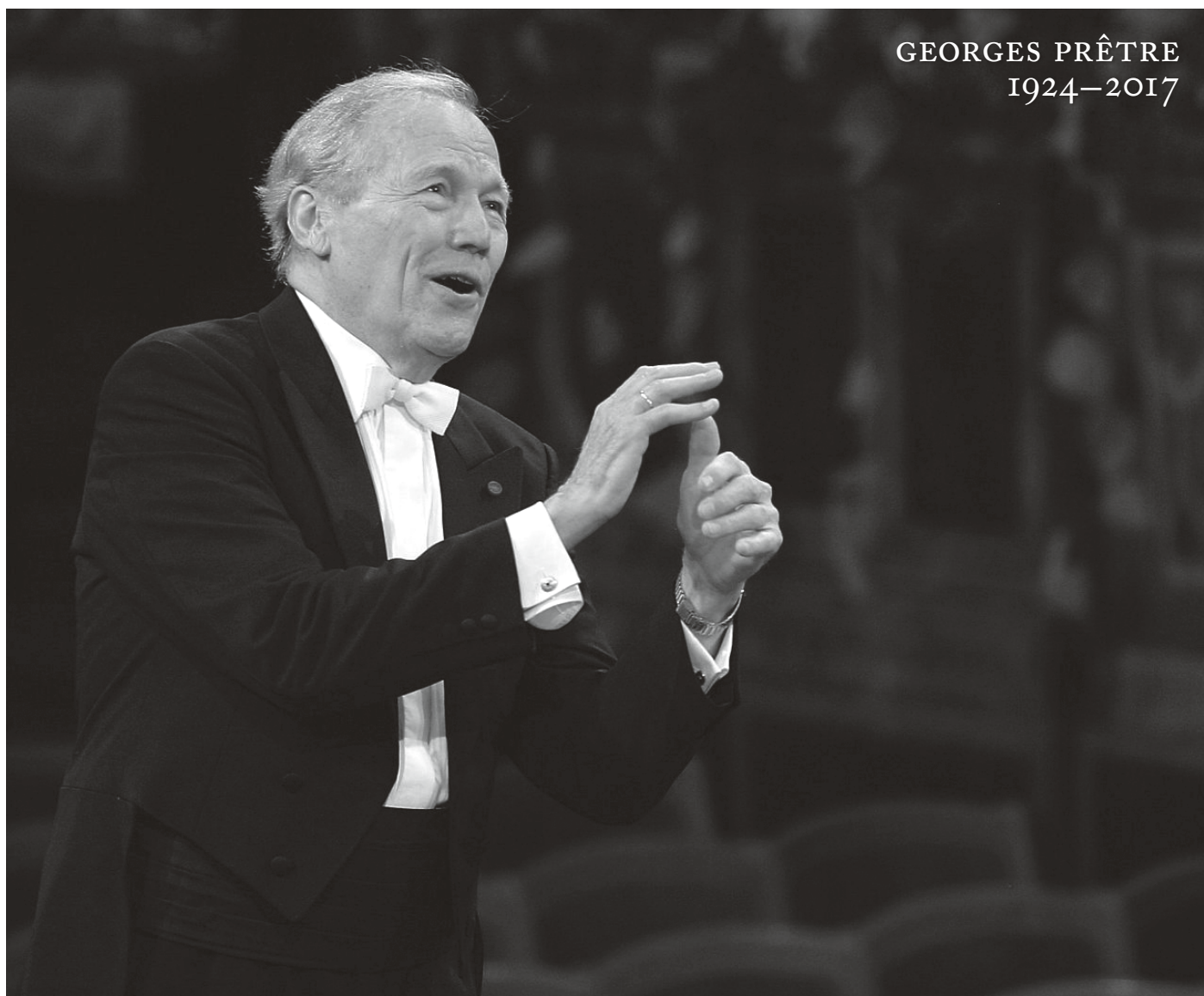
Georges Prêtre anförtröddes att dirigera urpremiären av Francis Poulencs monodrama *La voix humaine* på Opéra-Comique 1959. När det gällde konsertrepertoaren var Prêtre främst förknippad

med den franska orkesterlitteraturen som Debussys *La mer* samt Ravels *Daphnis och Chloé* och *Bolero*, vilka han alltid dirigerade utantill.

Han ledde La Scalaoperans orkester i Franco Zeffirellis filmversion av Mascagnis *Cavalleria rusticana* och Leoncavallos *Pajazzo* 1982 med Plácido Domingo som Turiddu och Canio. Vid 85 års ålder dirigerade Prêtre operorna igen, nu på den romerska amfiteatern i Orange med Roberto Alagna.

Prêtre ledde två nyårskonsalter med Wiener Philharmoniker, 2008 och 2010. Så sent som i höstas dirigerade han Wiener Symphoniker i Grosser Musikvereinssaal. Själv upplevde jag honom live en gång för drygt trettio år sedan när han dirigerade *La Bohème* med Neil Shicoff och Mirella Freni på Hamburgoperan.

Den mångsidige Prêtre saknade inte fritidsintressen. Han var en hängiven sportflygare och utövade ridning, simning, judo samt karate. ■■

GEORGES PRÊTRE
1924–2017

ROBERTA PETERS
1930–2017

† Den amerikanska koloratursopranen **Roberta Peters** har efter ett långt lidande i Parkinsons sjukdom avlidit 86 år gammal. Hon var född som Roberta Peterman och familjen var judisk med österrikiska rötter. Hon började studera sång, uppmuntrad av den berömde tenoren Jan Peerce, redan som trettonåring för William Herman. Det innebar även språkstudier i tyska, franska och italienska. Debut på Metropolitan i New York redan 1950 som Zerlina i *Don Giovanni*. På Met sjöng Peters i hela 35 säsonger i roller som Susanna, Despina, Nattens drottning, Rosina i *Barberaren i Sevilla*, Adina i *Kärleksdrycken*, Norina i *Don Pasquale*, Olympia i *Hoffmanns äventyr*, pagen i *Maskeradbalen*, Nannetta i *Falstaff*, Sophie i *Rosenkavaljeren*, Zerbinetta i *Ariadne på Naxos* och Adèle i *Läderlappen*. Senare sjöng hon även Amina i *Sömngängerskan*, titelrollen i *Lucia di Lammermoor* och Gilda i *Rigoletto*, vilket blev hennes avskedsroll på Met. Peters hade en ovanligt hög och kvittrig koloratursopran med en mycket fin rondör.

Peters framträdde flitigt på Cincinnati Opera och vid andra betydande amerikanska operascener. Och ytterligare roller tillkom, som titelrollen i *Lakmé*, Julia i *Romeo och Julia*, Massenets Manon och till slut även Violetta i *La Traviata* och Mimì i *La Bohème*.

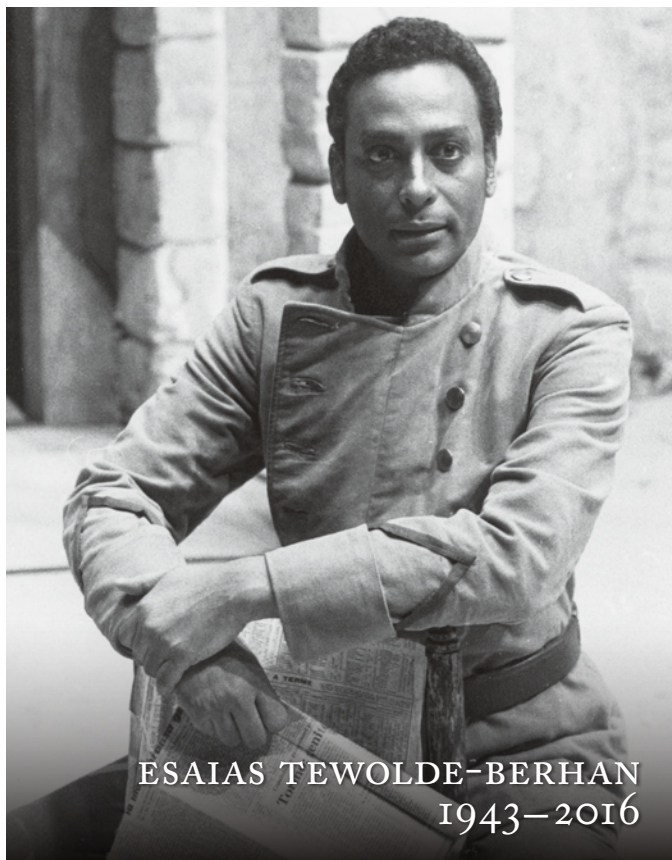
Covent Garden-debuten ägde rum 1951 som Arline i Balfes opera *The Bohemian Girl* under Sir Thomas Beechams ledning.

Peters hade också stora framgångar i München och Wien. På Salzburgfestspelen sjöng hon Nattens drottning.

Roberta Peters blev känd för en bredare publik genom otaliga framträdanden i amerikanska tv-shower. Senare i karriären medverkade hon i *Glada änkan* och *Kungen och jag* samt spelade in Rodgers och Hammersteins musikal *Carousel*.

Hon återfinns även på kompletta RCA-inspelningar i roller som Lucia, Susanna, Rosina, Zerbinetta och inte minst som Gilda mot Robert Merrill och Jussi Björling. På Karl Böhms DG-inspelning av *Trollflöjten* sjunger hon Nattens drottning.

Hon gifte sig på tidigt 50-tal med kollegan Robert Merrill, men äktenskapet blev kortvarigt. Hon erkände senare att hon förälskat sig i Merrills röst och inte i personen. Vid sin bortgång var hon änka efter ett andra äktenskap och hon efterlämnar två söner. :||

ESAIAS TEWOLDE-BERHAN
1943–2016

† Tenoren Esaias Tewolde-Berhan har avlidit 73 år gammal. Han var född i Eritrea och kom till Sverige i 20-årsåldern. Han utbildade sig på Stora Sköndal samt på Musikhögskolan i Stockholm 1968–71 och vid Operahögskolan 1974–76. Han anställdes vid Stora Teatern i Göteborg och gjorde en sensationell debut som Nemorino i *Kärleksdrycken*. Där sjöng han även Remendado i *Carmen*, Alfredo i *La Traviata*, Tamino i *Trollflöjten*, Orfeus i *Orfeus och Eurydike* och Camille de Rosillon i *Glada änkan*. Den senare rollen gjorde han även i en uppsättning på Oscarsteatern i Stockholm 1984.

Våren 1986 debuterade Esaias Tewolde-Berhan på Kungliga Operan som Don José i *Carmen*. Här blev han den ledande tenoren i det lyriskt-dramatiska facket med roller som Pinkerton i *Madame Butterfly*, Ferrando i *Così fan tutte*, titelrollerna i *Faust* och *Fra Diavolo*, Leicester i *Maria Stuarda* och Hoffmann i *Hoffmanns äventyr*.

Tewolde-Berhan medverkade även i Lars Johan Werles och Tage Danielssons *Animalen* på Stora Teatern och Oscarsteatern. Han gjorde också den uttråkade prinsen i Prokofjevs *Kärleken till de tre apelsinerna* i SMDE:s uppsättning på Göta Lejon 1983. På Drottningholmsteatern sjöng han Monostatos i *Trollflöjten*. Sångaren hade också en omfattande konsertrepertoar och uruppförde Sven-David Sandströms *Requiem* 1982. Själv hörde jag honom i Mendelssohns oratorium *Elias* i Göteborgs Konsert- hus under Charles Farncombes ledning.

Sångarens karaktäristik fångades väl av GP:s recensent vid debuten på Stora Teatern 1978: ”Den gladaste överraskningen är Esaias Tewolde-Berhans genombrott. Han har en mjuk och vacker röst, böjlig och lyrisk, den är skön i alla lägen men särskilt höjden är anmärkningsvärd.” ❏

† Den tyska mezzosopranen Rosemarie Lang har avlidit efter en längre tids sjukdom, 69 år gammal. Hon fick sin musikut- bildning i Leipzig. 1969 vann hon Robert Schumann-tävlingen i Zwickau, tonsättarens födelsestad. Lang inledde sin karriär i Altenberg i Thüringen i dåvarande Östtyskland. Från 1972 ingick hon i ensemblen på Oper Leipzig, där hon var verksam i 15 år. Debuten på Staatsoper i Berlin, som kom att bli hennes hemmascen, var som Klytaimnestra i Glucks *Ifigenia på Aulis*. Här sjöng hon Mozartroller som Dorabella i *Così fan tutte*, Cherubin i *Figaros bröllop*, Sextus i *Titus mildhet*, Bellinis Romeo i *I Capuleti e i Montecchi*, Rosina i Rossinis *Barberaren i Sevilla*, Octavian i *Rosenkavaljeren* och Clarion i *Capriccio*, Brangäne i *Tristan och Isolde*, Magdalene i *Mästersångarna i Nürnberg*, Fricka i *Valkyrian* och grevinnan Geschwitz i *Lulu*. Men hon gestaltade även dramatiska Verdiroller som Azucena i *Trubaduren*.

Vid Salzburgfestspelen sjöng Lang altpartiet i Dvořáks *Stabat Mater*. Själv upplevde jag henne i *Nibelungens ring* på Den Norske Opera i Oslo 1996 när hon sjöng Fricka i både *Rhenguldet* och *Valkyrian* samt Waltraute i *Ragnarök*. Lang var också en flitig romanssångerska.

I skivsammanhang finns hon förevidad i bl.a. Mendelssohns oratorium *Paulus* (Philips), Larina i *Eugen Onegin* med James Levine och Staatskapelle Dresden och i Prokofjevs *Den brinnande ängeln* med Göteborgs Symfoniorkester under Neemi Järvis ledning (båda på DG). På en Bis-skiva med Helsingborgs Symfoniorkester under dess dåvarande chefsdirigent Hans-Peter Frank sjunger hon Wagners *Wesendoncksånger*, Gösta Nystroems *Sånger till havet* och Edward Elgars *Sea Pictures*. ❏ Sören Tranberg

ROSEMARIE LANG
1947–2017

NR 2/2017 UTKOMMER DEN 24 APRIL!

- ◆ Vi presenterar Oper Frankfurt, ett av Europas ledande operahus och intervjuar dess mångårige och framgångsrike chef Bernd Loebe.
- ◆ OPERA undersöker ombyggnadsplanerna av nationalscenen, Kungliga Operan. Hur ska verksamheten bedrivas under stängningen av Stora scenen på Gustav Adolfs torg?
- ◆ OPERA recenserar bl.a. Jenůfa på Kungliga Operan med Malin Byström i titelrollen, La Gioconda på Malmö Opera, Förklädd Gud på Folkoperan och Dead Man Walking i Köpenhamn. I Paris har OPERA sett Jonas Kaufmann i Claus Guths ny-upsättning av Lohengrin och Ida Falk Winland som Fiordiligi i Così fan tutte, i regi av Anne Teresa De Keersmaeker.

Fr. v.: Bernd Loebe. Foto: Maik Scharfscheer.
Exteriör Kungliga Operan. Foto: Markus Gårder.
Jonas Kaufmann. Foto: Jérôme Bonnet.
Malin Byström i Jenůfa. Foto: Cory Weaver.

VÄLJ MELLAN TRE FANTASTISKA UPPLEVELSER

Vi presenterar 2017 års magnifika kryssningar

M/S ROYAL CROWN***** kryssning på Donau till Svarta havet

4-12 augusti 2017 BUDAPEST – CERNAVODA, 9 dagar

Ett fartyg många av er känner sig hemma på nu under nytt namn Royal Crown

Följ med på en betagande kryssning genom Östeuropa, längs floden Donaus färd mot Svarta Havet! Vi kryssar från Budapest i Ungern genom Serbien, Bulgarien och Rumänien till Donaus utflöde i Svarta Havet och erbjuder många spännande strandhugg och utflykter till platser som inte hör till de vanliga turistmålen. Givetvis kommer ni att få avnjuta konserter ombord. Reseledare: Tomas Svendén

Sensationell resa på Donau!

Donaukryssning med M/S ROYAL CROWN*****

12-21 augusti 2017 CERNAVODA
(Svarta Havet) – BUDAPEST, 10 dagar

Välkomna att följa med på en annorlunda kryssning genom Östeuropa längs floden Donaus färd från Svarta Havet, Donaus utflöde i Svarta Havet! Sträckan till Budapest i Ungern genom Rumänien, Bulgarien och Serbien är öppen för kryssningstrafik och erbjuder många spännande strandhugg och utflykter till platser som inte tillhör de vanliga turistmålen. Musikprogram ombord.

KLASSISKA DONAU

26 augusti-2 september 2017 PASSAU (Vilshofen) – BUDAPEST,
8 dagar

En fantastisk musikkryssning i lyxig miljö, KLASSISKA DONAU !

PASSAU-LINZ-SALZBURG-MELK-WIEN-BRATISLAVA-BUDAPEST

Se hela programmet dag för dag på www.yournexttour.com

FÖRETAG OCH FÖRENINGAR VI SKRÄDDARSYR ERA RESOR EFTER ÖNSKEMÅL!

YOUR NEXT TOUR AB

Lill-Jans Plan 2 114 25 Stockholm
info@yournexttour.com

-DIN BÄSTA RESEKLUBB

Tel: 08-611 51 50
www.yournexttour.com

avlyssnat

FARINELLI – A PORTRAIT

Ann Hallenberg, mezzosopran
Les Talens Lyriques/Rousset
Apartemusic AP 117 [1 CD]

Distr: Naxos

Ann Hallenberg är i dag den stora mezzostjärnan på den internationella barockscenen, vilket betyder att det är sparsamt

med möjligheter att få höra henne i Sverige. Men det finns mängder av skivor att tillgå; hennes diskografi är närmast oöverskådlig. Vad som kännetecknar Hallenbergs sångkonst, som främst är specialiserad på repertoar från första hälften av 1700-talet, är djupet, värmen och färgrikedomen i stämman. Hennes rent tekniska virtuositet är också fenomenal.

På programmet vid den konsert under Bergenfestspelen våren 2011 som nu blivit skiva, stod enbart arior skrivna för en av alla tiders mest mytomspunne operasångare, kastraten Farinelli. Exakt hur han lät kan vi inte veta, men av de många beskrivningar som finns och inte minst av all den musik som specialscrevs för honom, går det ändå att ungefärligt förstå de särskilda kvaliteterna i hans röst. Snabbhet och klarhet i tonproduktionen var ett av hans kännetecken. I de roller som skrevs för Farinelli finns många häpnadsväckande tungvrickarrior. Men han förmådde också binda ihop musiken i långa själfulla linjer som hänförde publiken.

Båda typerna av arior finns representerade på den här skivan. Hur det nu än är med den eventuella likheten med Farinellis röstklang och art av briljans, så är det alltid en utmaning att ta sig an hans musik. Ann Hallenberg tacklar den utmaningen med en till synes obekymrad lätthet. Aldrig låter hon ansträngd, och även krångligt liggande toner, producerade i vindlande snabbt tempo, är avspända och klangrika. De långa linjerna är skönt avrundade och fulla av färgnyanser.

Det är bara att tacka och ta emot, men även om Farinellis tonsättare ofta var mycket namnkunniga på sin tid hade han inte någon Händel, Vivaldi eller Telemann som skrev musik för honom. Mycket här är rent bruksmaterial för en virtuos. Med smärre

variationer kan jag tycka att det förhåller sig så om alla de arior av **Giacomelli, Porpora, Leo** och **Riccardo Broschi** (bror till Farinelli, som egentligen hette Carlo Broschi) som finns representerade på skivan. Men det är välgjord musik skriven av fullblodsproffs. Som extranummer sjunger Hallenberg ett par Händelarior med betydligt mer musikalisk substans än det ordinarie programmet.

Ann Hallenberg omgavs vid konserten i Bergen av de särklassiga musikanterna i Les Talens Lyriques under sin ledare **Christophe Rousset**. De spelar underbart vitalt, smidigt och musikantiskt infallsrikt; på egen hand dessutom i **Johann Adolf Hasses** uvertyr till *Cleofide*. ■■ Lennart Bromander

LOVES ME... LOVES ME NOT ... ARIOR AV GLUCK OCH MOZART

Camilla Tilling, sopran
Musica Saeculorum/von Steinaecker
BIS 2234 [1 CD]

Distr: Naxos

MOZART ARIAS

Regula Mühlemann, sopran
Kammerorchester Basel/Benedetti
Michelangeli
Sony Classical 88985337582 [1 CD]

Distr: Sony Classical

Vad som skiljer **Camilla Tillings** Mozart- och Gluckska från många andra arie-recitaller är att hon alltid tar med också de inledande recitativerna. Och detta att "sätta" en gestalt redan i ett recitativ är något som Tilling verkligen är en mästare på. Redan när Ilias första aria ur *Idomeneo*, "Padre, germani, addio", inleds har man Ilias prekära predikament klart för sig, och det inte bara genom vad orden utsäger utan också genom det så fint differentierade musikaliska uttrycket också i recitativet. Så fortsätter det genom en rad av Mozarts mest kända operaarior. Hela tiden sätter Camilla

Tilling stark prägel på situationen redan i det recitativ som föregår arian, som därför får en större musikedramatisk tyngd än vanligt på en recitalskiva.

Det rör sig om idel välkända arior som Susannas "Deh vieni, non tardar", Grevinnans "Dove sono", Fiordiligis båda arior samt även Ilias andra aria "Zeffiretti lusinghieri". Inledningsvis kan jag ibland tycka att Tillings röst låter litet för tunn, men det visar sig bara vara en kalkylerad första fas i en subtil tolkning av ett känsloläge under utveckling.

Sångerskan använder sina resurser med maximal behärskning, hennes så vackra timbre lånar sig lika bra till andlig vacklan som till själsstyrka. Alla dessa arior har man hört med en lång rad lysande sångerskor, och de går att gestalta på många olika vis med olika röstvarianter. Missa inte Camilla Tillings variant!

Hon interfolierar Mozart med tre Gluckscener: Eurydikes ur *Orfeus och Eurydike*, akt 3, Armidas ur *Armida*, akt 2 och Ifigenias aria ur akt 2 av *Ifigenia i Tauris*. Jag hade hellre velat ha mer Mozart och kanske sparat Gluck till en kommande separat Glucks-kiva, men Eurydikes "Che fiero momento" gör Tilling starkt gripande.

Mycket smakfullt ackompanjemang av Musica Saeculorum under **Philipp von Steinaecker**.

Den unga schweiziska sopranen **Regula Mühlemann** kommer samtidigt med en Mozartrecital, och i hennes fall handlar det om en ren debut-cd. Jag stötte på henne härom året i Berlin. Visserligen bara i en liten roll men tänkte ändå att detta var ett namn att lägga på minnet. Mühlemann har också en fantastiskt vacker röst av ungefär samma höga lyriska sopranart som Tilling, men skivorna överlappar inte varandra på någon punkt.

Regula Mühlemann har ett ovanligare program med bara ett fåtal välbekanta nummer och också några riktiga rariteter. Mozart skrev ju en mängd separata arior till skilda ändamål, och i det överflödet har schweiziskan botaniserat. Dessutom har hon speciellt intresserat sig för "seconda donna"-rior och sjunger t.ex. inte någon av Konstanzes arior ur *Enleveringen ur seraljen* utan en Blondchen-aria, ur *Lucio Silla* en av Celias arior och ur *Titus mildhet* Servilias aria. Överhuvudtaget ett spännande och väl genomtänkt program, även

om jag gärna hört något annat än den så ofta inspelade "Exsultate, Jubilate" som slutnummer.

Regula Mühlemann har en oklanderlig teknik och klarar med beundransvärd lätthet även de ruskigt svåra arior Mozart skrev för sin svägerska Aloysia Weber. Den bästa av dessa arior är "Vorrei spiegarvi", och den är höjdpunkten på den här skivan. Sångerskans duett med den obligata oboen är fenomenalt läcker.

Vid sidan av Camilla Tillings cd framstår ändå Regula Mühlemanns begränsningar tydligt. Hon bemödar sig hela tiden om att sjunga så väl som möjligt, och det gör hon verkligen, men karakteriseringen blir lidande. Skönheten blir monoton. Hos Tilling framträder människan, själen, bakom orden och tonerna, det gör de aldrig hos Mühlemann. Men detta är en sångerska med framtiden för sig.

Även Regula Mühlemann har ett exemplariskt fint orkestralt stöd genom Basels kammarorkester under ledning av **Umberto Benedetti Michelangeli**, brorson till den legendariske pianisten. ■■

Lennart Bromander

MOZART: DON GIOVANNI

Tiliakos, Priante, Papatanasiu, Gauvin, Gansch, Tarver, Kares. MusicAeterna/Currentzis
Sony 889853160321-3 [3 CD]

Distr: Sony Classical

Ett av de märkligaste ställena i **Mozarts** *Don Giovanni* finns i första aktens final. Där går i en hel lång passage den instrumentala ensemblen på scenen helt i otakt med orkestern i diket. Det klingar falskt och musiken verkar bryta ihop. Här är Mozart så häpnadsväckande djärv att man traditionellt tonat ned detta kaotiska tillstånd, så att publiken knappt märker det.

Första gången jag verkligen fick upp öronen för hur banbrytande Mozart agerar var 2003 vid en föreställning på Komische Oper i Berlin ledd av Kirill Petrenko. På skiva lyftes det fram ordentligt för första gången av René Jacobs 2007.

När nu **Teodor Currentzis** kommit fram till *Don Giovanni* i sina egensinniga inspelningar från Perm av Mozarts da Ponteoperor, så tar han inte oväntat ut dessa dissonanta effekter ytterligare ett steg. Här sker en närmast gastkramande stegring av det instrumentala kaos som så väl speglar vad som händer mellan människorna på scenen.

Det finns flera sådana "ställen", där Currentzis kompromisslöshet och MusicAeternas extremt genomarbetade och exakta musicerande får lyssnaren att dra efter andan. Lyssna till exempel på orkesterns fantastiska artikulation under champagnearian! Det här är en inspelning man främst vill rekommendera alla som tycker sig känna *Don Giovanni* i grunden. Ibland får man öronen tvättade på det mest inspirerande vis. Men den får ses som en mycket intressant alternativinspelning, och jag skulle inte rekommendera den till den mer *Don Giovanni*-ovane.

Det finns nämligen också ganska många invändningar. Currentzis tempi i *Figaros bröllop* och *Così fan tutte* var ofta pressade, men hans fenomenala ensemble MusicAeterna klarade av att artikulera knivskarpt även under de mest pressade omständigheter. Så är det också här, men den dramatiska uttrycksfullheten blir på många ställen lidande, när Currentzis tar ut svängarna mer än de tål.

Jag har tidigare också prisat MusicAeternas fantasifulle fortepianist **Maxim Emilyanychev** (som i *Don Giovanni* också har sällskap av **Benoît Hatoïn**), men alla torde vara ense om att recitativet i verket redan i Mozarts nedskrivna skick är fullkomligt särklassiga. Ändå improviseras ganska vilt på fortepianot och det även under arior och ensembler. Emilyanychev är fortsatt elegant och smakfull, men här stör det på ett annat sätt än i *Figaro* och *Così*. Varför försöka förbättra något som redan är fulländat?

Sångarna slutligen är ju heller inte oviktiga i *Don Giovanni*! Och här har Currentzis tydligtvis haft ett övergripande och strängt krav: slankhet. Alla röster är lätta, smidiga och slanka, och även om det inte är något fel med slanka röster, är jag inte helt med.

Den enda av alla otaliga *Don Giovanni*-inspelningar som det är riktigt relevant att jämföra med är René Jacobs. Han och Currentzis är samma andas barn och håller sig båda med ytterst virtuosa tids-trogna ensembler (Freiburgs barockorkester hos Jacobs). Och även Jacobs föredrar lätta, smidiga röster men inte i fullt lika hög grad. Currentzis har till exempel valt en barockspecialist som **Karina Gauvin** i Donna Elviras roll. Jag har beundrat henne i otaliga barocksammanhang, men här är hennes röst för smal och instrumentell. Alex Penda hos Jacobs har en helt annan uttrycksstyrka. **Myrtò Papatasiu** gör en smidigt elegant Donna Anna och behärskar den fruktade "Non mi dir" med imponerande lätthet. Men det gör också Olga Pasichnyk hos Jacobs, och det med fylligare uttryck. Överhuvudtaget är det underskott på blod och mærg i Currentzis sångarskara.

Av en *Don Giovanni* fordrar vi väl främst karisma av något slag, men **Dimitris Tiliakos** förblir tämligen anonym in i det sista, även om han sjunger ytterst väl – och slankt – hela tiden. Detsamma gäller **Vito Priantes** Leporello. **Christina Gansch**s Zerlina har däremot en charm och personlighet som går rakt igenom högtalarna. Mest erfaren i ensemblen är **Kenneth Tarver**. Han var Don Ottavio i Peter Brooks uppsättning redan på nittiotalet och gör samma roll också hos René Jacobs. Han klingar fortfarande med lyrisk brio, men litet kvalitet på höjden har han tappat sedan den förra inspelningen för tio år sedan. ■ Lennart Bromander

MEYERBEER: DINORAH

Ciofi, Dupuis, Talbot, Carico, Kajtazi, Poppe, Sidak. Chor und Orchester der Deutschen Oper Berlin/Mazzola
CPO 555 014-2 [2 CD]

Distr: Euroton

Operalitteraturen är full av spektakulära primadonneentrées, men jag undrar om inte följande är en av de mest verkningsfulla och bisarra. *Dinorah* börjar med att en ung flicka kommer vandrande i skogen tillsammans med en liten get. Flickan visar redan i inledningen tydliga

tecken på mental förvirring. Hon trallar och sjunger en liten vaggstång till lilla Bellah – geten heter så – innan de båda slumrar in så sött. Nej, vaggvisan är inte den berömda skuggarian, den kommer senare i handlingen. Flickan heter Dinorah, vilket också är titeln och det mer hanterbara namnet på Meyerbeers opera, vars ursprungliga namn var *Le Pardon de Ploërmel* (som när den gavs i Stockholm 1870 fick heta *Avlatsfesten i Ploërmel*, vilket inte gör en mycket klokare). Cpo-inspelningen är det andra i raden av framföranden av nya textkritiska versioner av Meyerbeers operor, som inleddes förra året med *Vasco da Gama*, urversionen av *Afrikanskan*.

Anledningen till Dinorahs pastorala vansinnesscen är följande. Varje år firas i Ploërmel i Bretagne en religiös högtid. I samband med denna ville bonden Hoël gifta sig med sin älskade Dinorah, dotter till en mejeriägare i trakten. Just när Hoël ska bege sig till vigseln slår blixten ner i mejeriet. För att förhindra att hans kommande brud ska leva ett liv i fattigdom, beger han sig ut för att leta efter en skatt som en trollkarl har berättat om. För att få tillgång till den måste han under ett år avhålla sig från att kontakta Dinorah, som tror att Hoël har övergivit henne.

Det senaste året har hon irrat runt i skogen med sin lilla get letandes efter Hoël. De händelserika turerna fortsätter kring den förlorade skatten, där också Coërentin, en säckpipblåsare finns med som beledsagare. Bland annat störtar Dinorah under ett åskväder ner i en ravin i ett försök att rädda sin älskade Bellah. Slutligen förenas hon med sin Hoël, vilket leder till omedelbart mentalt tillfrisknande – en rekordsnabb och effektiv psykoterapi som tyvärr endast existerar i 1800-talsoperor.

Dinorah är Meyerbeers enda opéra comique, en form som låg ganska långt ifrån grand opéra, det grandiosa operaspektakel som kompositören vanligtvis excellerade i. Säg vad man vill om handlingen men Meyerbeer lyckades alltid hitta intriger som ligger utanför det vanliga, och som allt han företog sig blev det en succé vid upremiären 1859 i Paris. Adelina Patti – det sena 1800-talets mest avgudade operadiva – gjorde Dinorah till sin favoritroll. Och i den stundande grammfonindustrin var skuggarian för varje koloraturkvittrig sopran med självaktning ett måste. Den intresserade lyssnaren kunde

välja mellan fler versioner av skuggarian än arior ur *Carmen* eller *La Traviata*.

Verismens krav på mer våldsam operadramatik och wagnerismens antisemitism förpassade Dinorah och hennes lilla get till skräpkammaren, innan hon blev framtagen igen av engelska Opera Rara, som på 1980-talet gjorde den första kompletta inspelningen.

Men nu är *Dinorah* tillbaka igen, fräscht nytvättad precis som hennes skapare hade ämnat. Den Meyerbeer-kunnige Fabien Guilloux vet att förtälja att det under de tjugo första åren efter upremiären gjordes inte mindre än sju olika versioner som mer eller mindre distanserade Dinorah från hennes ursprung.

Om man vill underkasta sig de handlingsmässiga egenheter som präglar den romantiska 1800-talsoperan finns i *Dinorah* flera musikaliska godbitar att glädja sig åt. Förutom den berömda skuggarian, som blir mer förståelig och trovärdig när man hör den i sitt dramatiska sammanhang, finns här finstämda lyriska vokalnummer framför allt sjungna för ovan nämnda get. Här finns verkningsfulla ensembler och arior – alltid med den originalitet och omsorg som kännetecknar Meyerbeers musik som visar hur idérisk och före sin tid han var.

Som Dinorah är **Patrizia Ciofi** idealisk. Som den enda av vår samtids koloratursäkra sopraner har hennes röst en särpräglad och personlig karaktär. Kombinerad med sin alltid intensiva dramatiska inlevelse får hon fram allt av Dinorahs ganska komplexa gestalt. Lite trist är det dock med **Etienne Dupuis** Hoël, vars otympliga baryton är effektiv i dramatiska partier men i övrigt tar sig igenom Meyerbeers raffinerade fraser utan större finess. Mycket bra är däremot tenoren **Philippe Talbot** som Coërentin. Dirigenten **Enrique Mazzola** med kör och orkester från Deutsche Oper i Berlin övertygar oss om att det var helt rätt att låta Dinorah och Bellah få träda fram och leka med sina skuggor igen. :|| Erik Graune

WAGNER: VALKYRIAN

Goerne, DeYoung, Skelton, Melton, Lang, Struckmann. Hong Kong Philharmonic Orchestra/van Zweden
Naxos 8.660394-97 [4 CD]

Distr: Naxos

Första delen i Naxos Hong Kong-baserade inspelning av Wagners *Nibelungens ring*, *Rhenguldet*, hade sin främsta tillgång i **Matthias Goernes** balsamiskt sonora och fint nyanserade Wotan. Här i andra delen, *Valkyrian*, är det återigen ett stort plus med en så erfaren romansångare som övergud. I Wotans rekapitulation av bakgrunden till historien inför Brünnhilde kan Goerne med sin flexibla stämma och psykologiska intelligens göra att denna ibland litet segdragna scen oavbrutet känns dramatiskt välmotiverad.

Även i övrigt handlar det om högklassig Wagnersång, och jag har i *Valkyrian* färre reservationer än i *Rhenguldet*. Jag blev ytterst imponerad av **Heidi Melton** när jag för ett par år sedan såg henne som Eglantine i Webers *Euryanthe* i Frankfurt, och hennes praktfulla Sieglinde bekräftar det intrycket. En stor, rik röst – säkert en blivande Brünnhilde – och med ett brinnande, vältyglat temperament.

Även **Petra Lang** är ju känd som en temperamentsfull sångerska, och hennes Brünnhilde matchar vackert Goernes finstilla Wotan-tolkning. Lang sadlade om från mezzo till sopran så sent som 2012, och i bland kan hon fortfarande låta som Ortrud, en av hennes tidigare glansroller. Men höjden sitter där, och Langs starka scennärvaro går fram även på skiva.

Kraft och temperament även hos **Michelle DeYoungs** ilska Fricka. Siegmund, **Stuart Skelton**, har utvecklats på senare år och hans stämma har en perfekt blandning av tenoral och barytonal klang, och han har rejäla kraftresurser för sitt Wölserop.

Hong Kong-filharmonikerna är en ypperlig Wagnerorkester, och **Jaap van Zweden** lockar sofistikerat spel ur orkesterns alla delar. I *Rhenguldet* klagade jag över en viss anemi i tolkningen, och även *Valkyrians* första akt saknar litet för mycket röda blodkroppar. Men det bättrar sig! Temperaturen höjs successivt, och van Zweden upp-

visar alltmer lidelse och intensivt engagemang. Orkestern följer honom med total klangkontroll.

Detta är en på de flesta plan alldeles utmärkt *Valkyrian*, men jag har problem med ljudbilden. Rösterna är extremt välfångade, varje liten nyans går fram, men de blandas aldrig ordentligt med orkestern, som låter som om den upptagits i ett annat rum. Det klingar helt enkelt för artificiellt, mycket annorlunda än vad man upplever under en levande föreställning. ■■ Lennart Bromander

FIBICH: BRUDEN FRÅN MESSINA

Cervoni, Florio, Samek, Danon, Stermann. Opernchor des Theaters Magdeburg, Magdeburgische Philharmonie/Ishii
Cpo 777 981-2 [2 CD]

Distr: Euroton

Den tid är över när **Zdeněk Fibich** (1850–1900) mest var känd för sitt "poem". På cd finns numera en imponerande mängd musik av denne tonsättare som efter Smetana och Dvořák räknas som den främsta exponenten för tjeckisk musik under 1800-talets andra hälft.

Även om framföranden av Fibichs operor *Šarka*, *Stormen* och *Bruden från Messina*, på senare år ägt rum på utländska scener (Wexford 1996, Bielefeld 2007, Braunschweig 2012 och Magdeburg 2015) så är gapet stort mellan å ena sidan Smetanas och Dvořáks internationella ryktbarhet och den i internationella sammanhang i stort sett okända Fibich.

Den tyskorienterade och tidvis mycket Wagnerinfluerade tonsättarens position var på sin tid inte ens självklar på hemmaplan. Hans musik uppfattades inte som särskilt nationell och ämnesvalen, med ett fåtal undantag, föga patriotiska i en tid då dylika dygder skattades högt. I stället hittade han underlagen för sina operor hos författare som Shakespeare, Byron och Schiller. I de tre märkliga fyraktsmelodramerna (talad text till instrumentalmusik), sammanförda under namnet *Hippodamia*, står Sofokles och Euripides för textunderlagen.

För en internationell publik saknar Fibichs musik det attraktiva, slaviska melos och den rytmiska vitalitet och melodiska spontanitet som skapar en aura kring Smetanas och Dvořáks verk. Därmed inte sagt att Fibichs operor saknar intresse. I *Šarka* (1897), som i hemlandet behållit en viss position och som förtjänar en större global spridning, återgick Fibich till en mer nummerinriktad operaform med partier av lidelsefull kraft och stor skönhet. Och hans sista opera *Pád Arkuna* (*The fall of Arkuna*) väckte stort intresse när den framfördes på Nationalteatern i Prag 2013.

Bruden från Messina hade premiär i Prag 1884, nästan ett år innan den första Wagneroperan spelades där, *Lohengrin*. Till Otakar Hostinskýs libretto, baserat på Friedrich von Schillers tragedi om två rivaliserande bröder, en bortlämnad syster och en ödesdiger profetia, har Fibich skapat ett musikdrama i wagnersk anda. Den intima förbindelsen mellan ord och ton utvecklas i en kraftfull deklamatorisk sångstil och nästan antik resning i de storslagna scener med dubbelkör som anhängarna till de konkurrerande bröderna formar. Ett av de få slutna numren är en imponerande, över tio minuter lång begravningsmarsch. Tyvärr är den nerkortad (reprisdelens saknas) i denna annars mycket välgjorda cpo-upptagning under den taiwanesiske dirigenten **Kimbo Ishii** från ett framförande i Magdeburg våren 2015.

I den internationella sångarensemblen är tenoren **Richard Samek**, som den ene brodern Don César, den ende som har tjeckiska som modersmål. Denne på uppåtgående tenor sjöng nyligen titelrollen i en inspelning av Smetanas *Dalibor* under Jiří Bělohlávek. För övriga sångare är den komplicerade tjeckiskan förmodligen mer av en nödvändighet att tugga sig igenom. Trots detta lyckas den kanadensiska mezzon **Lucia Cervoni** skapa en kraftfull karaktär av Donna Isabella, furstinna av Messina som står i centrum för familjetragedin. Amerikanen **Thomas Florio** har som Don Manuel, broder nummer två, en väljudande baryton men ter sig något hämmad av den tjeckiska diktionens påbud.

Som Beatrice, den okända systemen som blir föremål för de föga anande brödernas kärleksuppvaktning, sjunger den israeliska sopranen **Noa Danon** med dramatisk känsla och kompakt stämma.

Inspelelingen konkurrerar med en Supraphonupptagning från 1975, vars speltid är något längre och som fortfarande går att upp-

bringa. Där sjunger en ung **Gabriela Beňačková** den borttappade system/unga bruden Beatrice med svåruppnåelig lyster.

Det gedigna texthäftet till cpo-inspelelingen innehåller utöver libretto på tjeckiska, tyska och engelska även några färgbilder från uppsättningen i Magdeburg. En eloge till cpo som påpassligt bevakar framföranden av ovanliga operor på tyska operascener. ■■

Henry Larsson

SONGS OF LIFE

Sånger och visor av Alfvén, Grieg, Peterson-Berger, Stenhammar, Sibelius, Rangström, Adolphson, Taube, Nordquist, Bellman, Strauss, m.fl.
Karl-Magnus Fredriksson, baryton
Mattias Böhm, piano
Öbergrecording ÖBRCD004 [2 CD]

Distr: Naxos

Den mångfacetterade hovsångaren **Karl-Magnus Fredriksson** är en av Sveriges mest profilerade sångare, inte bara i barytonfacket utan överhuvudtaget. Han har studerat för Erik Saedén och gick ut Operahögskolan i Stockholm 1991. Sedan 1999 är han knuten till Kungliga Operan, där han gjort roller i bland annat *Barberaren i Sevilla*, *Figaros bröllop*, *Trollflöjten*, *Eugen Onegin*, *Trubaduren* och *La Traviata*.

Han har även sjungit i nutida operor av Hans Gefors, Daniel Börtz och Sven-David Sandström, samarbetat med namnkunniga dirigenter som Colin Davis, John Eliot Gardiner, Franz Brüggen och Herbert Blomstedt samt deltagit i framföranden av ny körmusik och Händels traditionsenliga *Messias* i Storkyrkan. Karl-Magnus Fredriksson har även spelat in över 30 cd-skivor på svenska och internationella skivmärken, inte minst romanser och vokalverk med orkester där han medverkat som solist.

Sångaren, som också målar akvareller (en finns på skivomslaget), är även verksam som tonsättare av sånger och orkesterverk. När det gäller uttolkning av svensk romanssång och orkesterballad står han i en klass för sig. Ja, frågan är om det överhuvudtaget finns någon

svensk operasångare i dag som förmedlar den svenska romansskatten med sådan känsla, oklanderligt välljud och utsökt texttolkning som Karl-Magnus Fredriksson.

Den här fina dubbel-cd:n, inspelad i Sveriges Radios studio 3 våren 2015 tillsammans med sångarens mångåriga ackompanjör **Mattias Böhm**, ger en bred provkarta på Fredrikssons stilfulla sångkonst; från Strauss yvigt romantiska "Zueignung", över Sibelius och de svenska nationalromantikerna till den mer polerade vistonerna i pärlor ur den svenska visskatten som Evert Taubes "Så skimrande var aldrig havet" och "Kom i min famn" och Olle Adolphson "Trubbel" och "Karlsson evig vår".

Många av sångerna har spelats in tidigare: Griegs "En dröm" och "Jeg elsker dig", Sibelius "Var det en dröm" och "Flickan kom ifrån sin älsklings möte", Alfvéns "Jag längtar dig", "Skogen sover" och många andra nordiska romansklassiker.

I "Chestnuts Roasting On An Open Fire", Mel Tormés gamla julklassiker från 1944, hör vi Fredriksson stilfullt axla Nat King Coles mantel för att i nästa spår med fullödigt välljud ta sig an Adams julsång "O helga natt". Snyggt!

Skivan innehåller en presentation av sångaren. Kanske att utgivaren hade kunnat bemöda sig om en aldrig så kortfattad textkommentar till de många sångerna och visorna. Tyvärr saknas även sångtexter även om uppgifter om textförfattare finns prydligt angivna. Men det betyder mindre när man lyssnar på denna makalöst fina dubbel-cd. :||

Henry Larsson

Annonsörer i detta nummer:

Favoritresor | Folkoperan | GöteborgsOperan
Härnösand folkhögskola | Kungliga Operan | Luleå tekniska universitet | Malmö Opera | Stockholms Konserthus
Stora Teatern | Svenska Kulturrenor | Vadstena-Akademien
Wermland Opera | Your Next Tour AB

BORIS GODUNOV

Göteborgs Symfoniker

Kent Nagano dirigent

Aleksandr Tsybalyuk bas

Johanna Rudström mezzosopran

Hanna Husáhr sopran

Margarita Nekrasova mezzosopran

Vasilij Ladyuk baryton

Maksym Paster tenor

Mika Kares bas

Sergej Skorochodov tenor

Aleksej Tichomirov bas

Boris Stepanov tenor

Okka von der Damerau mezzosopran

Oleg Budaretskij bas

Anton Ljungqvist bas

GöteborgsOperans Kör

Modest Musorgskij Boris Godunov – konsertant opera

Onsdag 8 mars kl 19.00

KONSERTHUSET
STOCKHOLM

www.konserthuset.se, 08-50 66 77 88

Stockholms
Landskap
Landsting

SEB

ERBJUDANDE TILL NYA PRENUMERANTER!

Prenumerera på OPERA
3 nr för 149:-
5 nr för 475:-
10 nr för 860:-

OPERA startade 1978 och är Nordens enda specialtidning för opera. Tidskriften utkommer med fem nummer per år och speglar såväl nutid som historia, bredd och fördjupning.

Beställ i dag på talongen nedan och du blir prenumerant från och med nr 2/17.
OBS! Gäller endast nya prenumeranter.

Ja! Jag vill prenumerera på Tidskriften OPERA.

3 nr för 149:- 5 nr för 475:- 10 nr för 860:-

NAMN: _____

ADRESS: _____

Berätta gärna hur du fick detta nummer av OPERA:

Frankeras ej
OPERA
betalar portot

Tidskriften OPERA
Svarspost
Kundnummer 20506790
110 23 Stockholm

Kampanjkod: 2801061

Ge bort en prenumeration!

Ge bort en prenumeration på Tidskriften OPERA*.

Välj något av de tre olika prenumerationserbjudandena:

3 nr för 149:- 5 nr för 475:- 10 nr för 860:-

Beställ på något av följande vis:

- e-post: st@tidskriftenopera.nu
(ange kampanjkoden 2801085 och antal nummer)
- via talongen nedan

* Gäller endast nya prenumeranter.

Ja! Jag vill ge bort nr av Tidskriften OPERA till:

NAMN: _____

ADRESS: _____

Jag som betalar heter:

NAMN: _____

ADRESS: _____

Frankeras ej
OPERA
betalar portot

Tidskriften OPERA
Svarspost
Kundnummer 20506790
110 23 Stockholm

Kampanjkod: 2801085

**Förklädd
Gud**

**SYNLIGGÖR
DE OSYNLIGA**

PREMIÄR 15 FEBRUARI
Recitatörer: **LILL LINDFORS, BJÖRN KJELLMAN m.fl**
Musik: Lars-Erik Larsson, Lelo Nika (trad), text: Hjalmar Gullberg
BILJETTER: folkoperan.se eller 08-616 07 50

 Riksbyggen

 FOLKOPERAN

THE GREEK PASSION

Opera av **BOHUSLAV MARTINŮ**
efter **NIKOS KAZANTZAKIS** roman **CHRIST RECRUCIFIED**

14 SEPTEMBER – 28 OKTOBER

Wermland Operas Stora scen

Dirigent Johannes Gustavsson **Regi** Mira Bartov

TEATERPAKET från 1 230:-/person
Del i dubbelrum, operabiljett, supé
och frukostbuffé.

EST. 1975
**WERMLAND
OPERA**
CONCERT OPERA MUSICAL

BILJETTER
054-21 03 90
www.wermlandopera.com

dvd-tips

RICCI: CRISPINO E LA COMARE

Colaïanni, Bonfadelli, Boscolo, Paesano, Olivieri, Spina, Monaco, Conte. Chorus of Teatro Petruzzelli di Bari, Orchestra Internazionale d'Italia/Bignamini

Regi: Alessandro Talevi

Scenografi: Ruth Sutcliffe

Dynamic 37675 [1 DVD]

Operabuffan tog inte slut med Donizettis *Don Pasquale* 1843, även om så ibland har påståtts. Det kom några efterlämnare i Rossinis och Donizettis efterföljd också. Carlo Pedrotti's *Tutti in maschera* (1856) var en av dem (finns på dvd från Savona 2007). En annan var bröderna **Luigi** och **Federico Riccis** *Crispino e la comare*, som hade premiär i Venedig 1850 och som nu finns i en upptagning från operafestivalen i syd-italienska Martina Franca.

Luigi Ricci (1805–59) var på sin tid den mest omsusade av bröderna. Inte bara musikaliskt med en operaframgång som *Chiara di Rosembergh* (Milano 1831, Stockholm 1849), utan också på grund av en skandalös ménage à trois med två unga sångerskor, tillika äldre tvillingssystrar till den på sin tid kända sopranen Teresa Stolz.

Mindre excentrisk var Federico (1809–77), som hade egna operasuccéer som *La prigioniera di Edimburgo* (Trieste 1838) och *Corrado d'Altamura* (Milano 1841), vilka båda finns som utdrag på Opera Rara.

Tillsammans signerade bröderna fyra komiska operor, och den sista av dem, *Crispino e la comare*, höll sig kvar på repertoaren ända in på 1900-talet, långt efter att deras övriga operor fallit i glömska. Operan spelades inte bara på europeiska scener utan även i Konstantinopel, Calcutta, Latinamerika och Australien. På Metropolitan i New York och i Chicago 1919 framträdde dåtida primadonnor som Frieda Hempel, Luisa Tetrazzini och Amelita Galli-Curci i operans kvinnliga huvudroll Annetta.

På Youtube kan man hitta ett par se- och hörvärda 60-talsklipp, där Joan Sutherland tar sig an hennes och operans paradnummer valsarian "Io non sono più l'Annetta".

Handlingen, med libretto av **Francesco Maria Piave**, som levererat textunderlagen till många av Verdis operor, är förlagd till 1600-talets Venedig och kan i dag te sig något krystad. Verket är ingen regelrätt

buffa i den handfasta realistiska tradition man förknippar med genren, utan en *melodramma fantastico-giocosso*, vilket betyder att den har överkliga inslag.

Scenbilden föreställer ett nutida torg med serveringar och foto-jagande turister. I fonden en springbrunn och en halvcirkelformad trappa som leder upp till en naken renässansstaty. I ett hörn sitter den fattige och hunsade skomakaren Crispino och lamenterar sitt oblida öde, alltmedan hustrun Annetta försöker dra in kosing genom att kränga kärleksberättelser och fordringsägare propsar på betalning.

Crispino står i färd med att slänga sig i brunnen när scenen plötsligt dränks i blått nattklubbsljus och en fe, draperad i åtsittande klänning som mikrofonförsedd nattklubbssångerska, ingriper. Hon vill göra Crispino till mirakeldoktor och lyckas också med det. En byggnadsarbetare som trillat ner från ett tak och är i färd med att dö återfår hälsan med hjälp av Crispinos nonsensbesvärjelser och fens benägna bistånd.

Men Crispino kan inte bära framgångarna med värdighet, utan hamnar i konflikt med hustrun och det blir en schism med fen. Denna är även Döden ("la comare" ska vara en tvetydig benämning som även innehåller denna association) och allt ser ut att gå överstyr nere i ett källarvalv innan buffan kommer upp på rätt köl igen och slutet gott allting gott.

Musiken är spirituellt, omväxlande och melodiös i Donizettis anda och tempot högt i denna förtjänstfulla upptagning av den handlingsmässigt spretiga intrigen. Av de 30 musiknumren har Luigi Ricci komponerat 21 och Federico nio.

Rollen som Crispino ställer höga krav på sin uttolkare, något som den italienske buffabarytonen **Domenico Colaïanni** svarar upp till med intensiv scennärvaro och vokal smidighet. **Stefania Bonfadelli** som hustrun Annetta har en sopran med fint mellanregister och lätt skvalpig höjd och är någon gång överlastad i de ofta koloraturbemängda ensemblerna.

Som dragqueenliknande fe sjunger **Romina Boscolo** *La comare* med en mörkfull och övertonsrik alt, som påminner om Birgit Finniläs. De övriga sångarna i den musikaliskt spirituella ensembleoperan med sina många roller är alldeles utmärkta liksom dirigenten **Jader Bignaminis** handlag med bröderna Riccis luftiga och småputtriga orkesterfaktur. ■ Henry Larsson

Christine Rice som Lucretia och Matthew Rose som Collatinus

Foto: Robbie Jack

BRITTEN: THE RAPE OF LUCRETIA

Rice, Clayton, Royal, Rock, Rose.
London Philharmonic Orchestra/Hussain

Regi: Fiona Shaw

Scenografi: Michael Levine

Opus Arte OA 1219D [1 DVD]

En hake med *The Rape of Lucretia*, den kammaropera som **Benjamin Britten** skrev 1946 efter den enorma succén med *Peter Grimes*, är det kommenterande paret "Male Chorus" och "Female Chorus".

De inleder och avslutar operan men strör också in rikligt med moralismer under dramats gång. Men våldtäkten av den ärbara Lucretia äger rum under Roms forntid, medan de två kommentatorerna lägger ut texten med ideliga hänvisningar till Kristus och kristna värderingar. Det är skärande anakronistiskt och dessutom ofta besvärande pekpinne-moralistiskt.

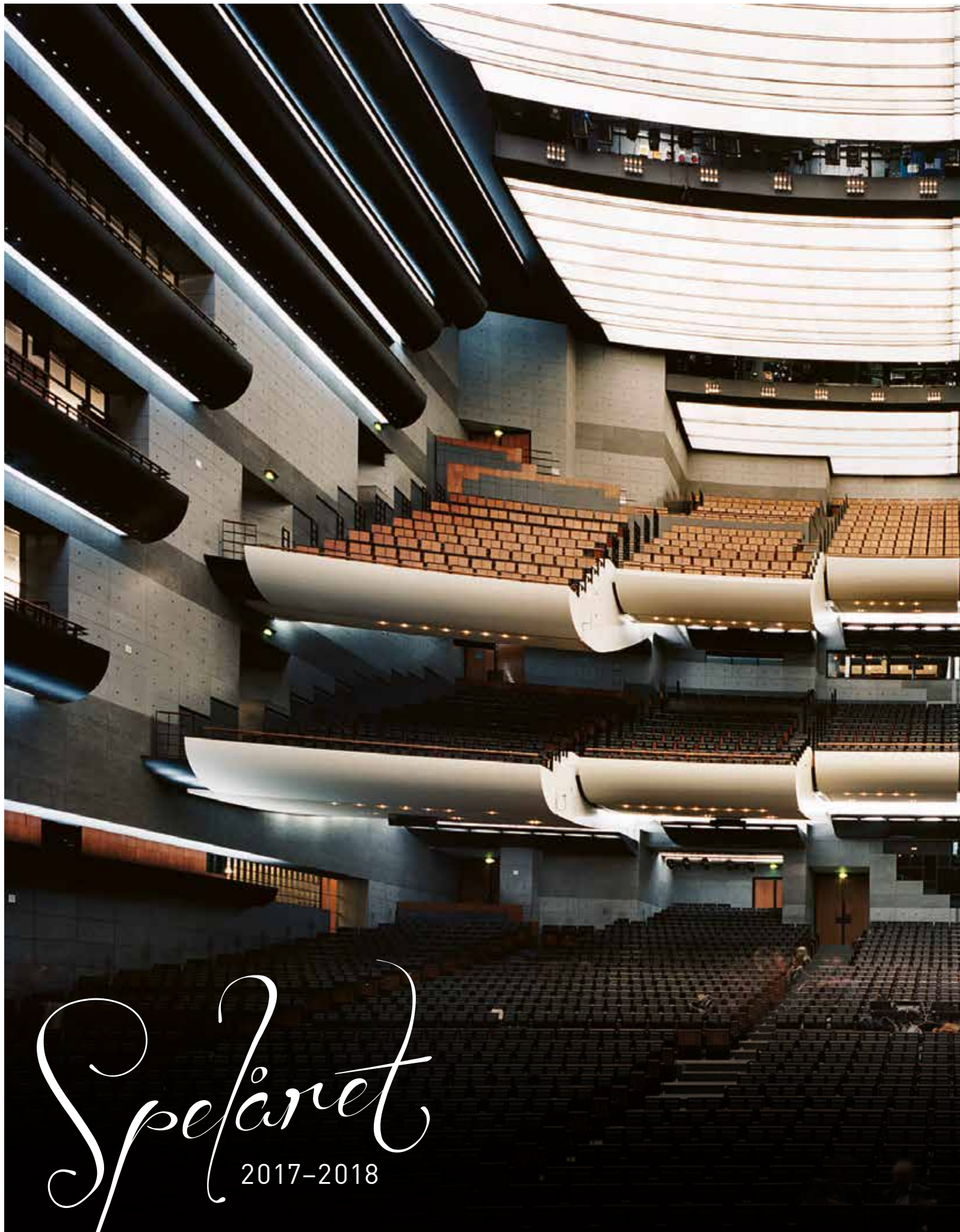
I sin Glyndebourne-uppsättning från 2013, som spelades in vid nypremieren två år senare, har regissören **Fiona Shaw** (mest känd som gestaltare av Harrys moster i alla Harry Potter-filmerna) löst problemet på det bästa sätt jag hittills sett. Kommentatorsparet är två arkeologer, klädda på 1940-talsvis. De gräver bokstavligen fram dramat och upprörs över vad de finner. Female Chorus har Bibeln eller om det är bönboken till hands även vid utgrävningen, och båda blir förvirrade och uppskakade av det våld och den omoral som uppenbarar sig i den svarta jord som omger de antika figurerna. Regissören integrerar dem i handlingen, och de försöker lägga sig i

dramat och hindra den brutale Tarquinius att prova vidden av Lucretias kyskhet. Det lyckas de ju inte med, och i brist på bättre griper de efter det kristna halmstrå som står dem närmast till buds.

Det är ett koncept som fungerar, och regissören har verkligen fått med sig **Allan Clayton** och särskilt **Kate Royal** som agerar med stort engagemang. Men främst på det antika – och viktigaste – tidsplanet är detta en starkt berörande uppsättning, som alltså utspelas endast bland markerade huskonturer så som det brukar se ut på en arkeologisk fyndplats. Närbilderna på sångarna är påträngande, vilket bara är ett plus, eftersom de tolkar sina roller med en psykologisk realism som operasångare sällan brukar vara mäktiga.

Framför allt **Christine Rice** som Lucretia är makalöst bra. Hon är fullkomligt trovärdig i sina komplexa reaktioner på det råa övergrepp som får henne att trots maken Collatinus ömsinta förståelse begå självmord. Lucretias självmord blir ännu mer upprörande eftersom hennes dotter finns med som stum deltagare. Och förövaren, Tarquinius, är ingalunda framställd bara som en rå buse. **Duncan Rock** ger en fint differentierad rolltolkning, och man får en stark känsla av att han egentligen inte vill lyckas med sitt försök att smutsa ner och förödmjuka den enda ärbara kvinnan i Rom. Hans framgång blir därför samtidigt ett misslyckande, och innerst inne krossas även hans illusioner.

Hela ensemblen övertygar, och **Leo Hussain** leder den lilla orkestern som spelar med oavbruten pregnans. En bättre version av *The Rape of Lucretia* har jag svårt att föreställa mig. ■■ Lennart Bromander

Spelåret
2017-2018

Opéra National

Presskonferensen med Parisoperans konstnärlige ledare **Stéphane Lissner**, danschef **Aurélie Dupont** och chefsdirigent **Philippe Jordan** var en typisk fransk tillställning. Ett hundratal journalister och kritiker, frukost à la française och en rad anställda, allt från hisspojkar och garderobiärer till vad jag förmodar var diverse assistenter. Lissner talade mycket om förtroende, förtroende för de olika avdelningarna i huset, förtroende för de konstnärliga teamen, förtroende från publiken. Likväl poängteras att man har en beläggning på 92 procent, vilket i faktiska besök blir strax över 800 000. Budgeten är stor, 211 miljoner euro, alltså dryga två miljarder i svenska kronor, låt vara att man har två stora hus, Garnier och Bastille, samt Ateliers Berthier och dansskolan i Nanterre. Antalet fast anställda uppgår till 1500. Men så är också produktionerna många, säsongen 2017-18 har 34 stycken, 21 operor och 13 dansproduktioner. Därav hela tio nya operaproduktioner, men bara fem dansverk plus dansverk som har satts upp tidigare, men inte på Parisoperan.

Även om jag ska informera om opera, så måste nämnas att **Alexander Ekman** står för ett av de nya dansverken, *Play*, med musik av **Mikael Karlsson**. Operasidan har ovanligt få svenskar, **Ida Falk Winland** återkommer i den nya *Così fan tutte* (recension i nästa nummer), iscensatt av **Anne Teresa De Keersmaeker**. **Peter Mattei** gör två roller, Amfortas i *Parsifal* och Siskov i *Janáček's Döda huset*, **Patrice Chéreau's** berömda

iscensättning från Wiener Festwochen 2007, som nu dirigeras av **Esa-Pekka Salonen**. Och **Anna Larsson** gör Geneviève i **Robert Wilsons** slitstarka *Pelléas och Mélisande*.

Verdis *Don Carlos*, den franska versionen, regisseras av **Krzysztof Warlikowski** med **Jonas Kaufmann** i titelrollen tillsammans med **Sonya Yoncheva** (Elisabeth) och **Ludovic Tézier** (Rodrigo). Den ska följas säsongen därpå av den italienska versionen. **Philippe Boesmans** *La Ronde* sätts upp på den mindre Amfiteaterscenen (under Bastiljoperan) och **Kaija Saariahos** *Only the Sound Remains*, en samproduktion som redan har gått i Amsterdam, regi **Peter Sellars** och med **Philippe Jaroussky** i rollen som ängel och ande. Det är två kortoperor efter japanska No-spel som översatts av **Ezra Pound**. Saariaho berättade på presskonferensen om hur hon lockats av Pounds musikaliskt vackra översättningar.

Claus Guth, som stod för denna säongs *Lohengrin* (recension i nästan nummer), ger sig på *La Bohème*. Han berättade om hur hans svårigheter med konstnärsklichéer fick honom att läsa **Henri Murgers** roman – *La vie de Bohème* – och upptäckte att romanen är tillbakablickande. Numera välbärgade minns romanfigurerna sina liv som fattiga bohemer. Därur hittar Guth en ingång. Han ska även regissera **Händels** oratorium *Jephta*, med **William Christie** som efter tio år återkommer till Parisoperan. Bland solisterna märks **Ian Bostridge**, **Valer Sabadus** och **Marie-Nicole Lemieux**.

I en pågående **Berlioz**-cykel sätter mannen från Monty Python, **Terry Gilliam**, upp *Benvenuto Cellini*, medan **Richard Jones** iscensätter *Parsifal* med **Andreas Schager** i titelrollen, **Mattei** som Amfortas och **Anja Kampe** som Kundry. Det är tio år sedan den förra produktionen, som jag minns väl, inte för dess sceniskt tveksamma kvaliteter (**Graham Vick** regisserade), utan för **Plácido Domingos** Parsifal, **Thomas Hampsons** Amfortas och **Julia Juons** Kundry. Det var en sällsynt fullträff. Lissner talade om att skapa konstnärliga familjer, där just Wagnerproduktionerna skulle vara en sådan: återkommande solister och regissörer som förhoppningsvis kan skapa en tradition, en del av identiteten för Parisoperan.

Musorgskijs *Boris Godunov* sätts upp av **Ivo van Hove** med en rad ryssar i rollerna, titelrollen sjungs av **Ildar Abdrazakov**. Ett lite lättare verk är **Donizettis** *Don Pasquale*, regi **Damiano Michieletto** med **Michele Pertusi** i titelrollen och **Florian Sempey** som Malatesta.

Repriserna har en rad namnkunniga solister, mest publikfriande är möjligen *La Traviata*, där **Anna Netrebko** dör lungdöden och **Plácido Domingo** gör pappa Germont. Tre föreställningar med just de två blir det. ☺ Claes Wahlin
www.operadeparis.fr

1. Interiör Opéra Bastille. Foto: Patrick Tourneboeuf.
2. Repetitionsbild *Così fan tutte*. Foto: Anne van Aersbot.
3. Exteriör Palais Garnier. Foto: Jean-Pierre Delagarde.
4. Exteriör Opéra Bastille. Foto: Christian Leiber.
5. Stéphane Lissner. Foto: Elisa Haberer.

Döden går i strejk och
vägrar utföra sitt arbete!

OPERAVERKSTAN
PRESENTERAR LITE STOLT

DÖDEN SÄGER NEJ

EN KAMMAROPERA
AV VIKTOR ULLMANN

från 11 år

PREMIÄR 1 APRIL
PÅ VERKSTAN

BILJETTER
040-20 85 00
malmoopera.se

MALMÖ OPERA

KUNGLIGA OPERAN

operan.se

Bilj. tfn: 08-791 44 00

Verdi **Maskeradbalen**: 24 nypremiär, 27/2, 3, 10, 13, 24, 29/3, 1/4.Lehár **Glada änkan**: 4, 7, 12/3, 26, 28/4, 2, 5, 19, 23, 26, 31/5, 5, 8, 10, 13, 15/6.Janáček **Jenůfa**: 18 premiär, 22, 25, 28, 31/3, 3, 6/4.Wagner **Rhenguldet**: 17 nypremiär, 24/5.Wagner **Valkyrian**: 18 nypremiär, 25/5.Wagner **Siegfried**: 20 nypremiär, 27/5.Wagner **Ragnarök**: 22 nypremiär, 29/5.Puccini **La Bohème**: 3, 7, 9, 12, 14/6.**FOLKOPERAN**

folkoperan.se

Bilj. tfn: 08-616 07 50

Glass **Satyagraha**: 6 nypremiär, 10, 11, 13, 19, 21, 22/4.

Gästspel på Stora Teatern i Göteborg: 29, 30/4, 1/5.

Larsson **Förklädd Gud**: 22, 23, 25, 26/2, 1, 2, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 25, 26/3.**GÖTEBORGSOPERAN**

opera.se

Bilj. tfn: 031-13 13 00

Bizet **Carmen**: 23/2.MacDermot **Hair** (musikal): 24, 25/2, 1, 2, 7, 9, 12, 14, 15, 17, 21, 22, 24, 25, 28, 29/3.Rangström **Kronbruden**: (konsertant) 26/2.Strauss **Elektra**: 5, 10, 18/3, 6, 9/4.Mozart **Trollflöjten**: 1 nypremiär, 4, 12, 19, 22, 28, 30/4, 3/5, 1, 3/6.Tjørnhøj **Shanghai**: 7/4 urpremiär, Skövdescenen, Skövde.Nystroem **Herr Arnes penningar**: (konsertant) 23/4.Verdi **La Traviata**: 6 nypremiär, 10, 13, 17, 24, 26, 28, 31/5, 2, 4/6.**NORRLANDSOPERAN**

norrlandsoperan.se

Bilj. tfn: 090-15 43 47

Sondheim **Passion** (musikal): 24 premiär, 26/2, 1, 2, 4, 5, 7, 8/3.**MALMÖ OPERA
OCH MUSIKTEATER**

malmoopera.se

Bilj. tfn: 040-20 85 00

Kitt/Yorker **Tänk om** (musikal): 24, 25, 26/2, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 17, 18, 19/3.Ponchielli **La Gioconda**: 1 premiär, 4, 7, 18, 21, 23, 26, 29/4, 9, 13, 20, 31/5, 3/6.Ullmann **Döden säger nej** (kammaropera på Operaverkstan): 1 premiär, 8, 11, 12, 13, 22, 27, 28/4.Blomdahl **Aniara**: 6 premiär, 11, 14, 18, 21, 30/5, 2, 7/6.**WERMLAND OPERA**

wermlandopera.com

Bilj. tfn: 054-21 03 90

Schönberg/Boublil/Natel/Kretzmer **Les Misérables** (musikal): 22, 23, 24, 25/2, 8, 9, 10, 11, 15, 17, 18, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31/3, 1, 2, 4, 5, 6/4.

Res med Tidskriften OPERA och Favoritresor till Berlin den 4–8 maj 2017.

Följ med Tidskriften OPERA och chefredaktören, **Sören Tranberg**, till musikmetropolen Berlin. På Schillertheater ser vi Verdis **La Traviata** med **Aylin Pérez** som Violetta. Vi går på premiären av Wagners **Den flygande holländaren**, där vi får uppleva vår internationellt verksamma sopran **Ingela Brimberg** som Senta i hennes debut på Deutsche Oper, allt under chefsdirigenten **Donald Runnicles** ledning. På Deutsche Oper ser vi också Puccinis sällan spelade opera **Svalan** (La Rondine) i en nyuppsättning från i fjol, i regi av **Rolando Villazón**.

Förutom operaföreställningar och musikintroduktioner ingår historiska stadspromenader, med guide visningar på Gemäldegalerie och Boros Bunker samt guidningar på Berliner Philharmonie och Musikinstrumentmuseet. Vår lokala guide är **Eva Jaehnert**. Vi bor bra och centralt.

För mer information och bokning kontakta Favoritresor på 08-660 18 00, e-post: info@favoritresor.se eller besök www.favoritresor.se

TREFFPUNKT BERLIN!

Foto: Bettina Sjö

25/2 RUSALKA

Dvořák. D: Elder. Opolais, Jovanovich, Owens, Dalayman, Barton.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

4/3 THE EXTERMINATING ANGEL

Adès. D: Adès. von Otter, Echalaz, Luna, Matthews, Rice. Föreställning 28/7 2016, Haus für Mozart, Salzburg.

11/3 LA TRAVIATA

Verdi. D: Luisotti. Yoncheva, Fabiano, Hampson.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

25/3 LA GIOCONDA

Ponchielli. D: Hold-Garrido. Mikhailenko, Streijffert, Sim, Chauvet, Ferreira, Lagvilava.
Direktsändning från Malmö Opera.

1/4 JENŮFA

Janáček. D: Renes. Byström, Nordin, Taube, Carè, Eklöf.
Från premiären 18/3, Kungliga Operan, Stockholm.

8/4 TRISTAN OCH ISOLDE

Wagner. D: Rattle. Skelton, Stemme, Gubanova, Nikitin, Pape.
Föreställning 8/10 2016, Metropolitan, New York.

15/4 LUCIA DI LAMMERMOOR

Donizetti. D: Oren. Damrau, Castronovo, Tézier.
Föreställning 16/4 2016, Covent Garden, London.

22/4 EUGEN ONEGIN

Tjajkovskij. D: Ticciati. Mattei, Netrebko, Dolgov, Maximova, Kocán.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

2/4 MADAME BUTTERFLY

Puccini. D: Pappano. Jaho, Puente m. fl.
Direktsändning från Covent Garden, London.

30/4 SNÖFLICKAN.

Rimskij-Korsakov. D: Tatarnikov. Garifullina, Vargas. Från Opéra Bastille, Paris.

Foto: Chad Moore

sf.se/opera

**Folkets Hus
och Parker**

OPERA LIVE

25/2 RUSALKA

Dvořák. D: Elder. Opolais, Dalayman, Barton, Jovanovich, Owens.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

11/3 LA TRAVIATA

Verdi. D: Luisotti. Yoncheva, Fabiano, Hampson.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

25/3 IDOMENEO

Mozart. D: Levine. Polenzani, van den Heever, Sierra, Coote, Opie.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

22/4 EUGEN ONEGIN

Tjajkovskij. D: Ticciati. Mattei, Netrebko, Dolgov, Maximova, Kocán.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

livepabio.se
facebook.com/livepabio
twitter.com/livepabio
instagram.com/livepabio
youtube.com/folketshusparker

Frun har ju tidigare gnölat på Drottningholms Slottsteater eftersom teatern låtit den odisputerade historikern **Herman Lindqvist** skriva en historia om barockteatern

behängd med mängder av sakfel. Den här gången gäller det innehållet i Kungliga Operans programhäfte till *Glada änkan*. Frun njöt i fulla drag av **Henrik Dorsins** omstuvning av den gamla Lehároperetten, men undrar hur

det står till med programredaktören, **Sofia Nybloms**, kunskaper om Wien. I ett stycke i hennes artikel *I går, i dag, i morgon i operettens Wien* räknade Frun till minst fyra sakfel. "Här fanns inte bara Burgtheater, med dess storslagna orkester och en repertoar tillägnad främst Richard Wagner. När Wien växte behövde man också tillgodose nöjesbehovet hos befolkningen i förorterna och i de yttre distrikten. Theater an der Wien – ursprungligen Emmanuel (sic!) Schikaneders teater, där *Trollflöjten* fick sin urpremiär – Volksoper, invigd 1903 – hör till dessa".

Det första programredaktören avser är Hovoperan vid Ringstrasse, som invigdes 1869, medan Burgtheater är en ren talteaterscen, Wiens Dramaten. *Trollflöjten* hade mycket riktigt sin urpremiär på en förortsteater men den hette Theater auf der Wieden. Beethovens *Leonore* 1805 (första versionen av *Fidelio*) hade dock sin urpremiär på Theater an der Wien, som f.ö. ligger mycket centralt bara ett par kvarter från Staatsoper. Volksoper ligger som bekant i "neunte Bezirk" Alsergrund, också det ganska centralt. Inte långt ifrån Berggasse 19 som var Sigmund Freuds bostad och klinik och som numera är ett mycket välbesökt museum. Volksoper byggdes 1898 och hette då Kaiser-Jubiläums-Stadttheater, men den teatern gick i konkurs och från 1903 heter teatern Volksoper.

Än mer märkligt framstår det med Sofia Nybloms geografikunskaper om Wien eftersom hennes far var Sveriges Televisions utrikeskorrespondent där på 1970-talet och jag antar att hon vistats en hel del i den österrikiska huvudstaden.

Rena *Stellas historia* – ett satirprogram i SVT – blir det lite längre fram i artikeln när vi kan läsa att **Adolf Hitler** allra helst hörde **Zarah Leander** i *Glada änkan*. Leander gjorde aldrig Hanna Glawari i Nazityskland utan mot Gösta Ekman d.ä. i Stockholm 1931. Frun undrar allt som oftast i vilka källor en del programredaktörer finner sina uppgifter. Hon begär inte att man på tyska ska ha läst **Stefan Freys** utförliga Lehárbioografi, men korrekta uppgifter kräver den upprädda Frun. :||

Boka dina annonser
via vår samarbetspartner!

Beställ annonsprislstan redan nu!
Nr 2/2017 utkommer den 24 april och
bokningsstoppet är satt till den 27 mars.

Alex Simonsson,
alex@sb-media.se

Swartling & Bergström Media
Tysta Gatan 8, 115 20 Stockholm
Tel 08-545 160 63
www.sb-media.se

SWARTLING & BERGSTRÖM MEDIA

Skandinaviens nordligaste tekniska universitet
Forskning & utbildning i världsklass

musik Sommarkurser

16-22 juni 2017

Ett samarbete mellan Musikhögskolan vid Luleå tekniska universitet, Framnäs Folkhögskola och Festspelen i Piteå

Mästarkurser:

Piano: Jiri Hlinka
Violin och viola: Ulf Wallin
Sång: Hillevi Martinpelto

Högskole- och folkhögskolekurser:

Violin och viola: Brusik Zanganeh
Cello: Elemér Lavotha
Piano: Helge Kjekshus och Ulla-Britt Sandlund
Rösten på scenen: Sven Kristersson och Synnöve Dellqvist
Flöjt: Tobias Carron och Sven-Erik Sandlund
Klarinett: Robert Ek och Hermann Stefánsson

Anmälan

Högskolekurser:
senast 15 mars 2017

Folkhögskolekurser:
senast 15 april 2017

Anmälan och mer information:
ltu.se/sommarkurser

All undervisning är gratis!
Miss inte sommarens roligaste kurser! Fantastiska lärare, bra stämning, superbra konserter och ljusa sommarmätter när Norrland är som allra vackrast!

ltu.se

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

REGI
STAFFAN VALDEMAR HOLM
SCENOGRAFI & KOSTYM
BENTE LYKKE MØLLER
DIRIGENT
ALBERTO HOLD-GARRIDO

La GIOCONDA

OPERA AV
AMILCARE PONCHIELLI

PREMIÄR
25 MARS

ANIARA

REGI
STEFAN
JOHANSSON

DIRIGENT
TOBIAS
RINGBORG

Opera av
KARL-BIRGER BLOMDAHL
efter HARRY MARTINSONS
VERSEPOS ANIARA

bearbetad av
ERIK LINDEGREN

Premiär 6 maj

BILJETTER 040-20 85 00 ● ● malmoopera.se

MALMÖ OPERA

HÄMNDEN HÅLLER HENNE VID LIV

ELEKTRA

OPERA AV RICHARD STRAUSS

Den själsligt söndertrasade Elektra är besatt av tanken på att mörda sin mor, som tillsammans med sin älskare tog livet av Elektras far.

GöteborgsOperans konstnärlige ledare Stephen Langridge regisserar detta gastkramande drama om besatthet och hämnd. Hans uppsättning är en slingrande dödsdans genom Elektras psykotiska rum.

Dirigent Olaf Henzold.

4 FEBRUARI – 9 APRIL

KÖP BILJETTER & BOKA BORD I GÖTEBORGSOPERANS RESTAURANG · WWW.OPERA.SE · 031-13 13 00